

Θεολογικά Χρονικά

ΣΥΝΕΔΡΙΑ

ΜΑΪΟΣ 2009: Νέα Ζηλανδία

Το Carrey Baptist College διοργάνωσε στις 14-15 του μήνα διεθνές συνέδριο με θέμα «Ἡ Τριαδική θεολογία μετὰ τὸν Barth». Εἰδικοί συστηματικοὶ θεολόγοι με μελέτες πάνω στὸν μεγάλο θεολόγο, ὅπως οἱ McCormack, Molnar κ.ἄ., ἐπεχείρησαν πολὺπλευρῆ προσέγγιση τοῦ θέματος γιὰ τίς προοπτικές τῆς συστηματικῆς θεολογίας στὸ πλαίσιο τῆς τριαδολογίας στὴ μετὰ Barth ἐποχή.

ΜΑΪΟΣ 2009: Θεσσαλονίκη

Τὸ τμήμα Ποιμαντικῆς καὶ Κοινωνικῆς Θεολογίας τοῦ ΑΠΘ καὶ ὁ τομέας Λειτουργικῆς, Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογίας καὶ Τέχνης διοργάνωσε στις 18-22 τοῦ μήνα τὸ «Α΄ Διεθνές Συμπόσιο Ὁρθόδοξης Εἰκονογραφικῆς Τέχνης», ὅπου ἐξετάσθηκαν διάφορες ὄψεις τῆς ἀγιογραφίας στις διάφορες παραδόσεις τοῦ ὀρθόδοξου κόσμου (Ρουμανία, Ρωσία, Ἑλλάδα κ.λπ.).

ΜΑΪΟΣ-ΙΟΥΝΙΟΣ 2009: Ἀββαεῖο τοῦ Sylvanes, Aveyron, Πυρηναια, Γαλλία

Τὸ γνωστὸ ρωμαιοκαθολικὸ οἰκουμενικὸ κέντρο Istina με ἔδρα τὸ Παρίσι, πραγματοποίησε οἰκουμενικὴ συνάντηση ἀπὸ 29 Μαΐου μέχρι 1η Ἰουνίου με τὴ συμμετοχὴ θεολόγων ἀπὸ ὅλες τίς χριστιανικὲς παραδόσεις με θέμα «Θρησκευτικὸς ἔθνι-

σμός καὶ ἔθνιο-θρησκευτικὲς ταυτότητες».

ΙΟΥΝΙΟΣ 2009: Γαλλία

Στις 3-4 τοῦ μήνα πραγματοποιήθηκε διεθνές συμπόσιο στὸ κέντρο τοῦ Πανεπιστημίου Montauban (Tarn et Garonne) με τίτλο «Ἡ διδασκαλία τῶν θρησκειῶν. Κοσμικὲς καὶ θρησκευτικὲς προσεγγίσεις». Στὸ συνέδριο ἐξετάσθηκε ἡ θέση καὶ ὁ ρόλος τοῦ θρησκευτικοῦ φαινομένου στὸ πλαίσιο τοῦ οὐδετερόθρησκου ἢ κοσμικοῦ κοινωνικοῦ καὶ πανεπιστημιακοῦ χώρου.

ΙΟΥΝΙΟΣ 2009: Greifswald, Γερμανία

Τὸ Alfried Krupp Wissenschaftskolleg Greifswald τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Greifswald διοργάνωσε στις 4-6 τοῦ μήνα διεθνές συνέδριο με τὸν τίτλο «*Kirche zwischen postmoderner Kultur und Evangelium*». Στὸ πλαίσιο τῆς διεθνoῦς αὐτῆς διοργάνωσης συζητήθηκε ὁ ρόλος τῶν χριστιανῶν, οἱ ὅποιοι ἀποτελοῦν πλέον μικρὴ μειοψηφία στὴ σύγχρονη κοινωνία, τὸ φαινόμενο σύνδεσής τους περισσότερο με ἰδιωτικὲς μορφὲς θρησκευτικότητας καὶ λιγότερο με τὸν ἐπίσημο θεσμό τῆς Ἐκκλησίας καί, τέλος, ἡ δυνατότητα διαμόρφωσης μίας «public theology» καὶ ἄρθρωσης θεολογικοῦ λόγου προσανατολισμένου στὴν προβληματικὴ του σύγχρονου κόσμου. Ὁμιλητὲς ἦταν οἱ Hans-Martin Rieger, Johannes

Zimmermann, Alister McGrath, Jörg Frey, Sebastian Kim, Harald Schroeter-Wittke, William Storrar, Christine Axt-Piscalar, Cleophus J. LaRue, Michael Herbst, Martin Reppenhausen.

ΙΟΥΝΙΟΣ 2009: Φατιμᾶ, Πορτογαλία

Στὴ Φατιμᾶ τῆς Πορτογαλίας πραγματοποιήθηκε ἀπὸ τὶς 4 μέχρι τὶς 7 τοῦ μῆνα τὸ δεῦτερο παγκόσμιο συνέδριο σὲ διαχριστιανικὸ ἐπίπεδο γιὰ θέματα Ἐκκλησιολογίας, ἀρχηγοὶ κρατῶν ἀλλὰ καὶ ἐκπρόσωποι ἄλλων θρησκευτικῶν παραδόσεων.

ΙΟΥΝΙΟΣ 2009: Μασαχουσέτη, Ἡνωμένες Πολιτεῖες Ἀμερικῆς

Ἡ Ὁρθόδοξη Θεολογικὴ Ἐταιρεία στὴν Ἀμερικὴ (OTSA) διοργάνωσε στὶς 4-6 τοῦ μῆνα τὴν ἐτήσια συνάντησή της (ποῦ πραγματοποιεῖται ἐδῶ καὶ μία δεκαετία) στὸ χωρὸ τοῦ Hellenic College καὶ τοῦ Holy Cross Greek Orthodox School of Theology μὲ ἐπίκεντρο λειτουργικὰ θέματα, ἀλλὰ καὶ τὴ σχέση Ὁρθοδοξίας καὶ Ἰσλάμ. Στὴ διάρκεια τοῦ συνεδρίου ἔλαβε χώρα καὶ ἡ ἐτήσια διάλεξις πρὸς τιμὴ τοῦ π. Georges Florovsky ἀπὸ τὸν καταξιωμένο Δυτικὸ ἐρευνητὴ πάνω σὲ λειτουργικὰ θέματα R. Taft μὲ τίτλο «Orthodox Liturgical Theology and Georges Florovsky's Return to the Fathers: Alexander Schmemmann, St. Symeon of Thessalonika, or Both?».

ΙΟΥΝΙΟΣ 2009: Μεγάλη Βρετανία

Ἀπὸ τὶς 8 μέχρι τὶς 11 τοῦ μῆνα πραγματοποιήθηκε στὸ χωρὸ τοῦ Mater Dei Institute of Education συνέδριο μὲ τίτλο «Ἐνας κοσμικὸς αἰῶνας, καθορίζοντας τὸ περίγραμμα τῆς θρησκείας καὶ τῆς πί-

στης». Στὸ συνέδριο ἐξετάσθηκε ὁ τρόπος ποῦ ἡ θεολογία καὶ ἡ φιλοσοφία, ὅταν βρίσκονται σὲ διάλογο, μποροῦν νὰ τονώσουν ἐκ νέου τὸν δημόσιο λόγο. Στὴ διάρκεια τοῦ συνεδρίου ἔγινε ἐκτίμηση τοῦ ἔργου τοῦ Charles Taylor «A Secular Age», ὅπως ἐπίσης τοῦ ρόλου τῆς θεολογίας καὶ τῆς φιλοσοφίας στὸ δημόσιο χωρὸ, ἡ σχέση μεταξὺ θρησκείας, πίστεως καὶ νεωτερικότητας κ.λπ.

ΙΟΥΝΙΟΣ 2009: Ἐλσίνκι, Φιλανδία

Στὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Ἐλσίνκι πραγματοποιήθηκε ἀπὸ τὶς 11 ἕως τὶς 13 τοῦ μῆνα συνέδριο μὲ θέμα «Ἡ ἐπιμονὴ τοῦ θεολογικο-πολιτικοῦ». Τὸ συνέδριο ἀσχολήθηκε μὲ τὴ διερεύνηση τοῦ τρόπου καὶ τῶν αἰτιῶν τῆς διαπλοκῆς μεταξὺ πολιτικῆς φιλοσοφίας καὶ θεολογίας, σὲ μιὰ ἐποχὴ ποῦ παρατηρεῖται ἡ ἐπιστροφή τῆς θρησκείας στὸ δημόσιο χωρὸ, μὲ συνέπεια ἡ Βίβλος, ὁ Θεὸς καὶ πολλὰ κεντρικὰ θεολογικὰ θέματα νὰ γίνονται ἀντικείμενο διαλόγου στὸ πλαίσιο τῆς φιλοσοφικῆς καὶ γενικότερα θεωρητικῆς προβληματικῆς.

ΙΟΥΝΙΟΣ 2009: Κοπεγχάγη, Δανία

Τὸ Πανεπιστήμιο τῆς Κοπεγχάγης διοργάνωσε στὶς 16-18 τοῦ μῆνα διεθνὲς συνέδριο μὲ θέμα τὴν ἐπανεξέταση τοῦ χειρογράφου Qumran Cave 4, καὶ γενικότερα τὴ συζήτηση πάνω στὰ χειρόγραφα τῆς Νεκρᾶς Θάλασσας. Οἱ ἀνακρινώσεις ἀπὸ εἰδικοὺς ἐρευνητὲς κάλυψαν ποικίλα πεδία, ὅπως θέματα κριτικῆς τοῦ κειμένου, νέες ἀναγνώσεις τοῦ χειρογράφου κ.λπ.

ΙΟΥΝΙΟΣ 2009: Πάτρα

Ἡ Κοσμητεία τῆς Σχολῆς Ἀνθρωπιστικῶν καὶ Κοινωνικῶν Ἐπιστημῶν τοῦ Πανεπιστημίου Πατρῶν σὲ συνεργασία μὲ τὸ

περιοδικό «Θρησκευολογία», διοργάνωσαν στις 19 του μήνα τη 2η θρησκευολογική Ημερίδα με θέμα «Βυζάντιο: Ὁρθόδοξη πολιτεία ἢ πολυθρησκευτική πολιτική;». Στὴν διάρκεια τῆς ἡμερίδας ἐξετάσθηκαν μέσα ἀπὸ κείμενα διαφόρων βυζαντινῶν λογίων οἱ σχέσεις τοῦ Βυζαντίου πρὸς μὴ χριστιανικοὺς πληθυσμούς-παραδόσεις (Ἰσλάμ, Βουδισμὸς κ.λπ.)

ΙΟΥΝΙΟΣ 2009: Νέα Ὑόρκη, Η.Π.Α.

Τὸ St. Vladimir's Theological Institute διοργάνωσε καλοκαιρινὸ συνέδριον ἀπὸ τὶς 18-20 τοῦ μήνα με κεντρικὴ θεματολογία τὸ ἐνδιαφέρον γιὰ τὸ παρελθὸν καὶ τὸ μέλλον τῆς Ὁρθοδοξίας στὴν Ἀμερική, καὶ τίτλο «Ἡ Σύνοδος καὶ ὁ Τόμος, Ὁρόσημα τοῦ 20ου αἰῶνα πρὸς μία Ἐκκλησία τοῦ 21ου αἰῶνα» Στὸ συνέδριον ἐξετάσθηκαν ποικίλες πτυχές τοῦ θέματος, ὅπως ὁ ρόλος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τὸ ζήτημα τῆς διασποράς με ἀφορμὴ καὶ τὴν Πανορθόδοξη Προσυνεδρικὴ Διάσκεψη γιὰ τὸ ἴδιο θέμα, τὸ γεγονός τῆς ἰδρυτικῆς συνόδου τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας τῆς Ἀμερικῆς (OCA), ἡ Πανρωσικὴ σύνοδος τοῦ 1917-18, ὁ τόμος τῆς αὐτοκεφαλίας πὺν παραχωρήθηκε ἀπὸ τὴ Ρωσικὴ Ἐκκλησία τῆς Μόσχας στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τῆς Ἀμερικῆς (OCA) κ.ἄ.

ΙΟΥΝΙΟΣ 2009: Βέροια

Στὶς 25-28 τοῦ μήνα διοργανώθηκε στὴ Βέροια διεθνὲς ἐπιστημονικὸ συνέδριον, στὸ πλαίσιο τῶν ἐκδηλώσεων γιὰ τὸ Παύλειον ἔτος, με θέμα «Ἡ Οἰκογένεια: παύλεια θεολογία καὶ σύγχρονη θεώρηση». Τὸ συνέδριον τοῦ ὁποῦ τὶς ἐργασίες ἀνοίξε ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος, ἀσχολήθηκε με ποικίλες

ἱστορικὲς (ἢ οἰκογένεια στὴ ἐποχὴ τοῦ Παύλου, στὸ Βυζάντιο κ.λπ.), θεολογικὲς (ἢ οἰκογένεια ὑπὸ τὸ φῶς τῆς παύλειας θεολογίας κ.λπ.) καὶ σύγχρονες (φαινόμενα ἐνδοοικογενειακῆς βίας, ἢ οἰκογένεια στὴ μετανεωτερικὴ ἐποχὴ κ.λπ.) ὄψεις καὶ προσεγγίσεις τοῦ θεσμοῦ τῆς οἰκογένειας.

ΙΟΥΝΙΟΣ 2009: Λίβερπουλ, Μεγάλῃ Βρετανία

Στὶς 26-28 τοῦ μήνα πραγματοποιήθηκε στὸ Hope University τοῦ Λίβερπουλ διεθνὲς συνέδριον με τίτλο «Πρὸς μία φιλοσοφία τῆς ζωῆς, Στοχασμοὶ πάνω στὴν ἔννοια τῆς ζωῆς στὸ πλαίσιο τῆς θεμελιακῆς Φιλοσοφίας τῆς Θρησκείας». Εἰδικοί στοχαστές (J. Milbank, J. Y. Lacoste κ.ἄ.) ἐξετάσαν ποικίλες πτυχές τῆς νοηματοδότησης τοῦ ὅρου τῆς «ζωῆς» ἀπὸ πολιτικὴ, ψυχαναλυτικὴ, θεολογικὴ κ.λπ. πλευρά.

ΙΟΥΝΙΟΣ 2009: Ναύπακτος

Ὁ Σύλλογος Μεταπτυχιακῶν Φοιτητῶν τοῦ Τμήματος Κοινωνικῆς Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν διοργάνωσε στὶς 26-28 τοῦ μήνα τὸ 2ο συνέδριό του με θέμα «Ἐκκλησία καὶ Πολιτισμὸς». Στὸ συνέδριον ἐπιχειρήθηκε μέσα ἀπὸ ποικίλες εἰσηγήσεις καθηγητῶν τῆς Σχολῆς καὶ μεταπτυχιακῶν φοιτητῶν νὰ διερευνηθοῦν ὄψεις τῆς σχέσης Ἐκκλησίας καὶ Πολιτισμοῦ στὴν τέχνη, στὸ ἐπίπεδο ἐπίδρασης στὴ διαμόρφωση τῶν τοπικῶν πολιτισμῶν, ἢ σχέση Ἀποκάλυψης καὶ πολιτισμοῦ καὶ πολλὰ ἄλλα ἐπιμέρους θέματα.

ΙΟΥΝΙΟΣ-ΙΟΥΛΙΟΣ 2009: Παρίσι

Στὶς 29 Ἰουνίου - 2 Ἰουλίου στὸ Institut de théologie orthodoxe Saint-Serge στὸ Παρίσι διοργανώθηκε ἡ 56η Semaine d'études

liturgiques με θέμα: «Faire mémoire: l'anamnèse dans la liturgie». Μέσα σε 4 μέρες 26 εισηγητές παρουσίασαν τις διάφορες πτυχές της λειτουργικής ανάμνησης. Στις συνεδριάσεις έλαβαν μέρος 70 περίπου λειτουργιολόγοι από όλη την Ευρώπη όπου αντάλλαξαν σημαντικές απόψεις. Ταυτόχρονα, η οργανωτική επιτροπή των *Λειτουργικών Εβδομάδων* του Ίνστιτούτου Άγιος Σέργιος παρουσίασε το θέμα για την επόμενη 57η συνεδρίαση: «Les liturgies et la vie des Églises», το οποίο θα πραγματοποιηθεί από 28 Ιουνίου έως 1 Ιουλίου 2010.

ΙΟΥΝΙΟΣ-ΙΟΥΛΙΟΣ 2009: Βουκουρέστι, Ρουμανία

Το «Ίνστιτούτο για τη θεολογία και την ειρήνη» με έδρα τη Γερμανία και το Παγκόσμιο Συμβούλιο των Εκκλησιών μαζί με το Πατριαρχείο Ρουμανίας και το «Ίνστιτούτο για τις σπουδές ειρήνης στην Ανατολική Ευρώπη» συνδιοργάνωσαν διεθνές συνέδριο από 29 Ιουνίου μέχρι 2 Ιουλίου με θέμα «Ήθικη για την Ειρήνη, μία ορθόδοξη χριστιανική διαβούλευση». Στο συνέδριο μετείχαν εκπρόσωποι από όλες τις ορθόδοξες Εκκλησίες (Πατριαρχεία κ.λπ.) και Ανατολικές παραδόσεις (Κόπτες κ.ά.), προσφέροντας έμπειρες από τις κατά τόπους Ορθόδοξες Εκκλησίες. Έγινε προσπάθεια να διερευνηθεί μέσα στο εκάστοτε πολιτισμικό-πολιτικό-κοινωνικό πλαίσιο όπου παρoικεί ή τοπική Εκκλησία, από την ορθόδοξη διασπορά στην Αμερική μέχρι την μακρινή Αρμενία και τον πολύπαθο Λίβανο κ.ά. να προσφερθεί ένας επίκαιρος προβληματισμός για το πώς γίνεται αντιληπτή σε κάθε περίπτωση η θεολογία της ειρήνης. Στην έναρξη του συνεδρίου παραβρέθηκε και απηύθυνε χαιρετισμό ο Πατριάρχης Ρουμανίας κ. Δανιήλ, ενώ στη διάρκεια του συνεδρίου προβλήθηκε σχε-

τικό βίντεο από τον τελευταίο πόλεμο στην πρώην Γιουγκοσλαβία για το ρόλο της Εκκλησίας και των θρησκειών γενικότερα σε περιόδους κρίσης.

ΙΟΥΛΙΟΣ 2009: Πάρος

Ο Σύλλογος των Μεταπτυχιακών Φοιτητών του Τμήματος Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Άθηνων (Μ.Φ.Θ.Σ.) διοργάνωσε στην Πάρο από τις 3 έως και τις 5 Ιουλίου το ΙΕ΄ Θεολογικό Συνέδριο Μεταπτυχιακών Φοιτητών, με θέμα «Mare Nostrum. Μεσόγειος και Χριστιανισμός δια μέσου των αιώνων». Σκοπός του Συνεδρίου ήταν να παρουσιάσει την πολυδιάστατη σχέση της ευρύτερης γεωγραφικής περιοχής της Μεσογείου και του Χριστιανισμού δια μέσου των αιώνων, από τις απαρχές της έως και σήμερα. Το συνέδριο τελούσε υπό την αιγίδα του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Παροναξίας κ. Καλλινίκου, συμμετείχαν δε σε αυτό πληθθος μεταπτυχιακών φοιτητών και καθηγητών της Θεολογικής Σχολής Άθηνων.

ΙΟΥΛΙΟΣ 2009: Νότιγχαμ, Μεγάλη Βρετανία

Το Τμήμα Θεολογίας και Θρησκευτικών Σπουδών του Πανεπιστημίου του Νότιγχαμ διοργάνωσε διεθνές συνέδριο στις 9-10 του μήνα με κεντρικό τίτλο «Χριστιανική κοινωνική διδασκαλία και η πολιτική του χρήματος». Στο συνέδριο αυτό, μεσοσύσης περιόδου οικονομικής κρίσεως, εξετάσθηκαν θέματα που προκύπτουν από την ήθικη χρήση του χρήματος, τις προτάσεις που μπορεί να προσφέρει η πίστη και η θεολογική παράδοση γενικότερα για την αντιμετώπιση του καπιταλισμού και του νεοφιλελευθερισμού ως κυρίαρχα οικονομικά συστήματα που υποβιβάζουν την ιερότητα της ζωής και άλλα συναφή ζητήματα.

ΙΟΥΛΙΟΣ 2009: Τυβίγγη, Γερμανία

Ἡ Εὐαγγελικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Τυβίγγης διοργάνωσε οἰκουμενικὴ διεπιστημονικὴ ἡμερίδα στὶς 11 τοῦ μῆνα πρὸς τιμὴν τοῦ καθηγητῆ Prof. Dr. Eilert Herms μὲ τὸν τίτλο «*Verantwortete Zukunft. Christliche Perspektiven fur politische Ethik und politisches Handeln*», στὸ πλαίσιο τῆς ὁποίας ἀναπτύχθηκαν θέματα χριστιανικῆς κοινωνικῆς ἠθικῆς καὶ κυρίως τοῦ ρόλου ποὺ αὐτὴ μπορεῖ νὰ διαδραματίσει στὴ διαμόρφωση μίας παγκόσμιας κοινωνικῆς πολιτικῆς. Ὁμιλητὲς ἦταν οἱ: Wilfried Härle, Eberhard Schockenhoff, Reiner Preul, Hermann Sautter, Eike Bohlken.

ΙΟΥΛΙΟΣ 2009: Λυών, Γαλλία

Πραγματοποιήθηκε στὶς 15-21 τοῦ μῆνα στὴ Λυών ἡ 13ῃ Γενικὴ Συνέλευση τοῦ Συμβουλίου Εὐρωπαϊκῶν Ἐκκλησιῶν (ΚΕΚ) μὲ κεντρικὸ θέμα «Καλεσμένοι στὴ μία ἐν Χριστῷ ἐλπίδα». Ἀντιπρόσωποι ἀπὸ 120 Ἐκκλησίες καὶ ἀπὸ διάφορους συνεργαζόμενους ὀργανισμούς, καθὼς ἐπίσης καὶ παρατηρητὲς ἐξέτασαν τὴν πορεία τοῦ ἔργου τοῦ ΚΕΚ καὶ διαφόρων ἐπιτροπῶν του ἀπὸ τὴν προηγούμενη σύσκεψη (2003) μέχρι σήμερα, ἀσχολήθηκαν μὲ τὸν προγραμματισμὸ τῆς ἐπόμενης ἐξαετίας, ἐνῶ μελέτησαν τὴν πορεία καὶ τὴν πρόοδο πρὸς ἓνα κοινὸ ὄραμα τῆς οἰκουμενικῆς κίνησης, γιορτάζοντας παράλληλα τὰ 50 χρόνια ἀπὸ τὴν ἴδρυση τοῦ Συμβουλίου.

ΙΟΥΛΙΟΣ 2009: Ἐρλάγκεν, Γερμανία

Τὸ Τμῆμα Θεολογίας τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Erlangen διοργάνωσε συνέδριο στὶς 28-29 τοῦ μῆνα πρὸς τιμὴν τῆς καθηγήτριας Oda Wischmeyer μὲ τὸν τίτλο «*Religiöse und literarische Kanonisie-*

rungs-und Dekanonisierungsprozesse als hermeneutisches Problem». Σύμφωνα μὲ τὸ πρόγραμμα τοῦ συνεδρίου οἱ εισηγήσεις παρουσίασαν διάφορες πτυχὲς τῆς ἔννοιας τοῦ κανόνος καὶ τῆς διαδικασίας συγκρότησής του στὸν ἀρχαῖο Ἰουδαϊσμὸ καὶ Χριστιανισμὸ ἀλλὰ καὶ στὸ Κουμράν. Μεταξὺ τῶν ὁμιλητῶν ὑπῆρξαν οἱ Maren Niehoff, Eileen Schuller, Anneli Aejmelaeus, Gerd Theissen, Christof Marksches, Angelika Neuwirth, Friedrich-Wilhelm Graf, Friedrich-Wilhelm Horn, Wolfgang Stegmann, Barbara Aland, Eve-Marie Becker.

ΙΟΥΛΙΟΣ 2009: Λουβαίν, Βέλγιο

Ἡ Καθολικὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Λουβαίν διοργάνωσε στὶς 29-31 τοῦ μῆνα τὸ γνωστὸ *Colloquium Biblicum Lovaniense*. Τὸ CBL εἶναι μία διεθνoῦς κύρους ἐπιστημονικὴ διοργάνωση, ἡ ὁποία λαμβάνει χώρα κάθε χρόνο καὶ ἔχει θέμα τῆς ζητήματα ἐρμηνείας καὶ θεολογίας τῆς Καινῆς καὶ Παλαιᾶς Διαθήκης. Κατὰ τὸ τρέχον ἔτος ἡ θεματικὴ τοῦ Colloquium ὑπῆρξε τὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιο («*The Gospel of Matthew at the Crossroads of Early Christianity*») καὶ παρουσιάσθηκαν θέματα πηγῶν, ἐρμηνείας, θεολογίας ἀλλὰ καὶ σχέσης τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου μὲ διάφορες πρωτοχριστιανικὲς ομάδες. Ὁμιλητὲς ἦταν οἱ Gerd Häfner, Camille Focant, Christopher Tuckett, Huub van de Sandt, Gerard Claudel, Elaine Wainwright, Gerbern Oegema, Matthias Konradt, Elian Cuvillier, Amy-Jill Levine, Wolfgang Kraus, Daniel Marguerat, Joseph Verheyden.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2009: Λονδίνο, Μεγάλῃ Βρετανία

Ἡ ἀδελφότητα τοῦ St Alban and St Sergius πραγματοποίησε στὸ All Saints

Pastoral Centre από τις 10 έως 13 του μήνα ένα ακόμη συνέδριο με τίτλο «Η Ἐκκλησία και ὁ κόσμος τῆς ἐπιστήμης», ὅπου ἐξετάσθηκε ἡ διαχρονικά παράδοξη σχέση μεταξύ πίστεως και ἐπιστήμης ἢ ὀρθοῦ λόγου.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2009: Greifswald, Γερμανία

Τὸ Alfred Krupp Wissenschaftskolleg Greifswald τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Greifswald διοργάνωσε στὶς 11-14 τοῦ μήνα διεθνὲς συνέδριο, μὲ θέμα: «Beyond Biblical Theologies». Στὶς εἰσηγήσεις τοῦ συνεδρίου συζητήθηκαν θέματα βιβλικῆς θεολογίας και σχέσης βιβλικῆς και συστηματικῆς θεολογίας. Ὅμιλητὲς ἦταν οἱ Jens Schroter, Ferdinand R. Prostmeier, Ulrike Mittmann, Anatheia Portier-Young, Joel S. Kaminsky, Corinna Körting, Eva Harasta, Michael Welker, Petra von Gemünden, Michael Coors, Gregor Reichenbach, Jacques van Ruiten, Beate Ego, Hindy Najman, Enno Edzard Popkes, Tomas Boke-dal, Eckart David Schmidt, John J. Collins, Georg Pfliegerer, Georg Pfliegerer, Hans-Christoph Askani, Philipp Stoellger.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2009: Ἱερὰ Μονὴ Ὁσίου Νικοδήμου, Πεντάλοφος Γουμένισσης, Κιλκίς

Στὶς 3-5 τοῦ τρέχοντος μήνα πραγματοποιήθηκε συνέδριο μὲ ἐπίκεντρο μία νεώτερη ἀγιολογικὴ και πατερικὴ μορφή, τὸν ἅγιο Νικόδημο τὸν Ἄγιορείτη. Στὸ συνέδριο ὅπου ἔλαβαν μέρος μὲ εἰσηγήσεις πλειάδα θεολόγων και ἐρευνητῶν, ὅπως οἱ Ἀρχιμανδρίτης Ἑλλισαῖος Σιμωνοπετρίτης, Μητροπολίτης Μαυροβουνίου Ἀμφιλόχιος Ράντοβιτς, Γεώργιος Μαντζαρίδης, Ἀντώνιος Παπαδόπουλος, Γεώργιος Φίλιας, Θεόδωρος Γιάγκου, Συμεὼν Πασχα-

λίδης, Ἀθανάσιος Παπαρνάκης, π. Νικόδημος Σκρέπτας, π. Χρυσόστομος Νάσσης, Αἰκατερίνη Τσαλαμπούνη, Σταῦρος Γιαγκάζογλου, Θανάσης Παπαθανασίου κ.ἄ., ἐξετάσθηκε ἡ προσωπικότητα και τὸ ἔργο τοῦ ἁγίου Νικοδήμου μέσα ἀπὸ ποικίλες προσεγγίσεις (λειτουργικὴ, βιβλική, κανονικὴ, ἢ θέση τοῦ ἁγίου στὴ θεολογικὴ σκέψη τοῦ 20ου αἰῶνα κ.λπ.).

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2009: Κρήτη

Τὸ γεγονός «ὁρόσημο» τῆς συνάντησης πάνω ἀπὸ 100 θεολόγων στὴ Ὁρθόδοξη Ἀκαδημία τῆς Κρήτης στὸ Κολύμπαρι Χανίων θὰ πραγματοποιηθεῖ ἀπὸ τὶς 14 μέχρι τὶς 18 τοῦ μήνα μὲ ἐπίκεντρο τὴ σύσκεψη τῆς ὀλομέλειας τοῦ τμήματος Πίστη και Τάξη (Faith and Order) τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν. Στὴ κρίσιμη γιὰ τὸν οἰκουμενικὸ διάλογο αὐτὴ συνάντηση θὰ συζητηθοῦν θέματα, ὅπως ἡ σημασία τῆς ἔννοιας «Ἐκκλησία», πηγὲς τῆς αὐθεντίας και ἐξουσίας τῆς κ.ἄ.

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2009: Κύπρος

Ἀπὸ 16 ἕως 23 Ὀκτωβρίου θὰ συνέλθει στὴν Κύπρο ἡ Μικτὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Θεολογικοῦ Διαλόγου μεταξύ τῆς Ὁρθοδόξου και τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, μὲ θέμα «Ὁ ρόλος τοῦ ἐπισκόπου Ρώμης στὴν Κοινωνία τῶν Ἐκκλησιῶν κατὰ τὴν πρώτη χιλιετία». Τὴν Ἱερὰ Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος θὰ ἐκπροσωπήσει ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μεσσηνίας Χρυσόστομος.

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2009: Bose, Ἰταλία

Στὸ μοναστήρι τοῦ Μπόζε στὴ Βόρεια Ἰταλία τὸ St. Andrews Biblical Theological Institute μὲ ἔδρα τὴ Μόσχα διοργανώνει διεθνὲς συνέδριο ἀπὸ τὶς 22 μέχρι τὶς 25 τοῦ μήνα μὲ θέμα «Παν-ενότητα (all-unity)

και Παγκοσμιότητα (universalism)». Πρόκειται για μία κεντρική έννοια στη ρωσική θρησκευτική φιλοσοφία –ή «πανενότητα»–, ή οποία όντας κληρονομιά του Γερμανικού ρομαντισμού και έναντι της δυτικής «παγκοσμιότητας» αποτέλεσε κλειδί στη σκέψη πολλών μεγάλων Ρώσων θρησκευτοφιλοσόφων (λ.χ. N. Fyodorov, Pavel Florensky κ.ά.). Στο συνέδριο θα επιχειρηθεί να έντοπισθεί η συμβατότητα της έννοιας αυτής με ποικίλες χριστιανικές θεωρήσεις και η σημασία της για το διομολογιακό και διαθρησκευτικό διάλογο.

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2009: Βόλος

Το Παγκόσμιο Συμβούλιο Ἐκκλησιῶν και ἡ Ἀκαδημία Θεολογικῶν Σπουδῶν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δημητριάδος με ἀφορ-

μή τῆ συνεργασία τους σέ θέματα βιοηθικού περιεχομένου και ειδικότερα στο ζήτημα τῶν βλαστοκυττάρων, θά πραγματοποιήσουν στίς 9-12 τοῦ μήνα Παγκόσμια διάσκεψη για τὸ θέμα αὐτὸ με θέμα «Ἐρευναστὰ βλαστοκύτταρα, ἠθικός και θεολογικός προβληματισμός» με τὴν παρουσία ειδικῶν σέ θέματα βιοηθικῆς ἐπιστημῶν και θεολόγων.

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2009: Παρίσι

Στίς 27-28 Νοεμβρίου τὸ Institut de théologie orthodoxe Saint-Serge στο Παρίσι, με ἀφορμὴ τῆ συμπλήρωση τριάντα χρόνων ἀπὸ τὸ θάνατο τοῦ π. Γεωργίου Φλωρόφσκυ (1893-1979), θά διοργανώσει διεθνῆς συνέδριο αφιερωμένο στο πρόσωπο και τὸ ἔργο του.

Η ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Στὴν ἐνότητα αὐτὴ θά παρουσιάξονται ποικίλα γεγονότα ποὺ λαμβάνουν χώρα στο πλαίσιο διαφόρων ἐπιτροπῶν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσης ἀλλὰ και γενικότερα στὸν εὐρωπαϊκὸν χῶρον και σχετίζονται ἄμεσα με ποικίλα ζητήματα τοῦ σύγχρονου θεολογικοῦ προβληματισμοῦ με συμμετοχή, μεταξὺ ἄλλων, και ἐκπροσώπων τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας.

ΜΑΪΟΣ 2009: Βρυξέλλες, Βέλγιο

Με ἐπιτυχία ὀλοκληρώθηκαν οἱ ἐργασίες τῆς πέμπτης συνάντησης τῶν Προέδρων τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐπιτροπῆς και τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Κοινοβουλίου με θρησκευτικούς ἡγέτες στίς 11 τοῦ τρέχοντος μηνός. Οἱ ἐπίσεις αὐτῆς συναντήσεις ἀρχισαν με πρωτοβουλία τοῦ Προέδρου κ. José Manuel Barroso, ἀπὸ τὸ 2005, και ἔχουν ὡς

σκοπὸ μία καλύτερη κατανόηση τῶν κοινωνικῶν προβλημάτων στὴν Εὐρώπη, μέσα ἀπὸ τὴ ματιὰ τῶν θρησκευτικῶν ἐκπροσώπων. Στὴ συνάντηση ἔλαβαν μέρος δέκα ἐπὶ ἐκπρόσωποι τοῦ Χριστιανισμοῦ, τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ και τοῦ Ἰσλαμισμοῦ. Τὸ θέμα τῆς φετινῆς συνάντησης, «Θρησκείες και Οἰκονομικὴ κρίση» ἐπικεντρώθηκε σέ μία μεγάλη εὐρωπαϊκὴ και παγκόσμια πρόκληση: τὴν χρηματοπιστωτικὴ και οἰκονομικὴ κρίση και τίς ἠθικῆς παραμέτρους τῆς εὐρωπαϊκῆς και τῆς παγκόσμιας οἰκονομικῆς διακυβέρνησης. Οἱ συμμετέχοντες στὴ σύσκεψη ἐνθάρρουναν τίς προσπάθειες τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐπιτροπῆς νὰ συντονίσει, νὰ τονώσει και νὰ καθοδηγήσει τὴ δράση για τὴν ἐνίσχυση τῆς ρύθμισης τῶν χρηματοπιστωτικῶν ἀγορῶν, τὴν ἀναζωογόνηση τῆς οἰκονομίας και τὴ δράση στὸν τομέα

της άπασχόλησης, τόσο στην Εύρώπη όσο και σέ παγκόσμιο επίπεδο. Τόνισαν επίσης την άνάγκη νά έξασφαλιστεί ότι ή κοινωνική δικαιοσύνη παραμένει στο προσκήνιο τής λήψης άποφάσεων, και ύπενθύμισαν ότι σέ καιρούς πού ή άνεργία και ή φτώχια έξακολουθούν νά άναρριχώνται σέ τόσο άνησυχητικά επίπεδα, οί κοινωνίες μας πρέπει νά είναι σέ θέση νά δρούν άπό κοινού, νά άναπτύσσουν και νά ύλοποιούν συγκεκριμένα μέτρα για νά δαμάσουν τίσ επιπτώσεις τής κρίσης πάνω στα μέλη τους. Ύπογράμμισαν, τέλος, τή δέσμευσή τους νά βοηθήσουν ώστε νά άναζωπυρωθεί τó αίσθημα τής άλληλεγγύης σέ όλους τους Εύρωπαϊούς κάθε πίστης και πεποιθήσης και νά ένθαρρύνουν τήν έντονότερη έκδήλωση τών ήθικών άξιών στή συμπεριφορά τών οικονομικών και χρηματοπιστωτικών παραγόντων.

ΜΑΪΟΣ 2009: Βρυξέλλες, Βέλγιο

Στίς 19 τού μήνα ολοκληρώθηκε με έπιτυχία ή συνάντηση τής Εύρωπαϊκής Όμάδας για θέματα Βιοηθικής τής Έπιστήμης και τών Νέων Τεχνολογιών (EGE) τής Εύρωπαϊκής Έπιτροπής ύπό τήν προεδρία τού καθηγητή κ. Göran Hermeren. Οί συναντήσεις αυτές έχουν ως σκοπό τήν μελέτη ειδικών βιοηθικών διλημμάτων τά όποια παρουσιάζονται μέσα άπό τίσ σύγχρονες τεχνολογικές έξελίξεις. Με τόν τρόπο αυτό ή Όμάδα EGE θά μπορεί νά γνωμοδοτεί στήν Εύρωπαϊκή Έπιτροπή και νά συμβάλλει στήν προετοιμασία τών διαφόρων Κοινοτικών Κανονισμών ή άκόμη και στή διαμόρφωση τής πολιτικής στάσης άπέναντι στίς τεχνολογικές έξελίξεις.

Στή συνάντηση έλαβαν μέρος πενήντα και πλέον ειδικοί έπιστήμονες άπό διάφορα εύρωπαϊκά Ίνστιτούτα καθώς και έκπρόσωποι τού Χριστιανισμού, τού Ίου-

δαΐσμου και τού Ίσλάμ. Τό θέμα τής φετινής συνάντησης έπικεντρώθηκε σέ μία μεγάλη εύρωπαϊκή και παγκόσμια πρόκληση: τήν Συνθετική Βιολογία και τίσ ήθικες παραμέτρους τών έρευνών στόν έπιστημονικό αυτό χώρο.

ΙΟΥΝΙΟΣ 2009: Βρυξέλλες, Βέλγιο

Στίς 29-30 τού μήνα πραγματοποιήθηκαν οί έργασίες τής δεύτερης συνάντησης τού Συμβουλίου τής Εύρώπης, τού τομέα τού διαπολιτισμικού διαλόγου, με θέμα τή θρησκευτική διάσταση τού διαπολιτισμικού διαλόγου. Στή συνάντηση αυτή, όπως και κατά τήν προηγούμενη τó 2008, έλαβαν μέρος τά κράτη μέλη και οί παρατηρητές τού Συμβουλίου τής Εύρώπης, άντιπρόσωποι τών θρησκευτικών και μη θρησκευτικών πεποιθήσεων, καθώς επίσης και έκπρόσωποι τής Κοινωνίας τών Πολιτών, μέσα σέ έναν άνοικτό και διαφανή διάλογο γύρω άπό τó σημαντικό θέμα «Η διδασκαλία τών μαθήματος τών θρησκευτικών ως έργαλειό γνώσης τού θρησκευτικού φαινομένου και τών διαφόρων θρησκευτικών ή μη πεποιθήσεων στήν εκπαίδευση. Συμβολή στήν δημοκρατική εκπαίδευση, τά ανθρώπινα δικαιώματα και τόν διαπολιτισμικό διάλογο». Στήν έπιστημονική αυτή έκδήλωση παραβρέθηκαν έκπρόσωποι τού Χριστιανισμού, τού Ίουδαΐσμου και τού Ίσλαμισμού, έκπρόσωποι φιλοσοφικών και μη όμολογιακών όργανώσεων, έκπρόσωπος τού Εύρωπαϊκού Συμβουλίου, Πανεπιστημιακοί, Σύμβουλοι και άλλοι έκπρόσωποι τής Κοινωνίας τών Πολιτών, και πολλοί άλλοι. Μιά άπό τίσ βασικές προτεραιότητες τού Συμβουλίου τής Εύρώπης είναι ό διαπολιτισμικός διάλογος, ώστε ή διαφορετικότητα νά μñ άποτελεί στοιχείο συγκρούσεων άλλα πηγή άμοιβαίου έμπλουτισμού και νά ένθαρρύνει τήν κατα-

νόηση, τη συμφιλίωση και τὸν ἀλληλοσεβασμὸ μέσα στὶς σημερινὲς εὐρωπαϊκὲς κοινωνίες. Σκοπὸς τῆς ὅλης προσπάθειας ἦταν ἡ μελέτη δύο βασικῶν κειμένων τῆς Λευκῆς Βίβλου (White Paper) γιὰ τὸν Διαπολιτισμικὸ Διάλογο καὶ τῆς Ὁδηγίας (Recommendation) CM/Rec(2008)12 μὲ τίτλο «Οἱ θρησκευτικὲς καὶ μὴ θρησκευτικὲς πεποιθήσεις στὴν διαπολιτισμικὴ ἐκπαίδευση». Οἱ συμμετέχοντες στὴ σύσκεψη ἐνθάρρουναν τὶς προσπάθειες τοῦ Συμβουλίου τῆς Εὐρώπης νὰ συντονίσει, νὰ τονώσει καὶ νὰ καθοδηγήσει ποικίλες δράσεις

γιὰ τοὺς Ἐκπαιδευτικούς του Μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν. Τόνισαν ἐπίσης τὴν ἀνάγκη νὰ ἐξασφαλιστεῖ ἡ ὑποχρεωτικότητα τοῦ Μαθήματος, ἀλλὰ καὶ νὰ τυπωθοῦν νέα ἐγχειρίδια πρὸς ἐνίσχυση τοῦ ἔργου τῶν ἐκπαιδευτικῶν. Ὑπογράμμισαν, τέλος, τὴ δέσμευσή τους νὰ βοηθήσουν τόσο σὲ ἐθνικὸ ὅσο καὶ σὲ εὐρωπαϊκὸ ἐπίπεδο, ὥστε νὰ βοηθήσουν τοὺς νέους καὶ τὶς νέες κάθε πίστεως καὶ πεποίθησης μὲ κοινὲς συναντήσεις καὶ μὲ τὴ διδασκαλία διαφόρων θεμάτων ποὺ ἀφοροῦν τὴν ἠθικὴ διάσταση τῆς καθημερινότητάς τους.

ΓΕΓΟΝΟΤΑ

ΙΟΥΛΙΟΣ 2009: Tübingen, ἀπεβίωσε ὁ καθηγητῆς Martin Hengel

Ἀπεβίωσε στὶς 2 τοῦ τρέχοντος μήνα ἕνας ἀπὸ τοὺς κορυφαίους καὶ πιὸ γνωστοὺς βιβλικοὺς ἐπιστήμονες, ὁ Martin Hengel (1926-2009). Ἀφοῦ σπούδασε θεολογία στὸ Tübingen (ὅπου ἀνακηρύχθηκε στὴ συνέχεια διδάκτορας (1959) κατέθεσε στὸ ἴδιο πανεπιστήμιο καὶ τὴν ὑφηγεσίαν του (1967). Τὸ 1968 ἔγινε καθηγητῆς στὸ Erlangen. Κατὰ τὴν εικοσαετία 1972-1992 ὑπῆρξε καθηγητῆς στὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Tübingen, στὴν ἔδρα τῆς Καινῆς Διαθήκης καὶ τοῦ ἀρχαίου Ἰουδαϊσμοῦ καὶ διευθυντῆς τοῦ Ἰνστιτούτου γιὰ τὸν ἀρχαῖο Ἰουδαϊσμὸ καὶ τὴν ἱστορία τῆς ἑλληνιστικῆς θρησκείας. Τιμήθηκε γιὰ τὴν προσφορὰ του ἀπὸ διάφορους φορεῖς. Ὑπῆρξε ἕνας ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους βιβλικοὺς ἐπιστήμονες τῆς γενιᾶς του καὶ βαθὺς γνώστης τῆς ἱστορίας τῆς ἐποχῆς τῆς Καινῆς Διαθήκης. Ἐπικέντρωσε τὸ ἐνδιαφέρον του κυρίως στὴν σὲ βάθος μελέτῃ τῆς ἐπίδρασης

τοῦ Ἑλληνισμοῦ στὸν Ἰουδαϊσμὸ τῆς Παλαιστίνης, ἐπιτυγχάνοντας νὰ διορθώσει κάποιες μονομέρειες τῆς Θρησκευοϊστορικῆς Σχολῆς σχετικὰ μὲ τὴν ἀληθινὴ ταυτότητα τῶν δύο αὐτῶν πνευματικῶν μεγεθῶν, καταδεικνύοντας ὅτι τόσο ὁ Ἰουδαϊσμὸς ὅσο καὶ ὁ Ἑλληνισμὸς ἐκείνης τῆς ἐποχῆς ἦταν πολὺ πιὸ σύνθετα φαινόμενα ἀπὸ ὅ,τι συνήθως ἐκτιμᾶται. Συνέγραψε πολλὰ σχετικὰ ἔργα μερικὰ ἀπὸ τὰ ὁποῖα εἶναι: *Die Zeloten. Untersuchungen zur jüdischen Freiheitsbewegung in der Zeit von Herodes I. bis 70 n. Chr.*, (AGJU 1), Brill 1961, *Judentum und Hellenismus. Studien zu ihrer Begegnung unter besonderer Berücksichtigung Palästinas bis zur Mitte des 2. Jh. v. Chr.* (WUNT 10), Mohr Siebeck, Tübingen 1969, *Eigentum und Reichtum in der frühen Kirche. Aspekte einer frühchristlichen Sozialgeschichte*. Calwer Paperback. Calwer Verl., Stuttgart 1973, *Der Sohn Gottes. Die Entstehung der Christologie und die jüdisch-helle-*

nistische Religionsgeschichte. Mohr, Tübingen 1975, ενώ το τελευταίο του έργο υπήρξε το *Die vier Evangelien und das eine Evangelium von Jesus Christus. Studien zu ihrer Sammlung und Entstehung*, (WUNT 224), Mohr Siebeck, Tübingen 2008.

ΙΟΥΛΙΟΣ 2009: Cambridge, απέβίωσε ο καθηγητής Graham Stanton

Ο Graham Stanton (1940-2009) καθηγητής της Καινής Διαθήκης στο Πανεπιστήμιο του Cambridge (Lady Margaret's Professor of Divinity) πέθανε στις 18 του τρέχοντος μήνα. Διετέλεσε πρόεδρος της γνωστής *Studiorum Novi Testamenti Societas (SNTS)* κατά τα έτη 1996-1997, ενώ για έννιά χρόνια ήταν εκδότης του διεθνούς επιστημονικού περιοδικού *New Testament Studies*. Επίσης μέχρι το θάνατό του παρέμεινε γενικός εκδότης της σειράς υπομνημάτων *International Critical Commentaries*. Το 2006 τιμήθηκε από τη Βρετανική Ακαδημία με το μετάλλιο Burkitt για τη συμβολή του στις βιβλικές σπουδές. Το επιστημονικό του ενδιαφέρον επικεντρώθηκε στη μελέτη του Κατά Ματθαίον Ευαγγελίου, της έρευνας για τον ιστορικό Ίησοϋ, των παύλειων επιστολών και των χριστιανών συγγραφέων του 2ου αι. μ.Χ. Μερικά από τα έργα του είναι τά: *A Gospel For A New People: Studies In Matthew*, Westminster John Knox Press, 1993, *Gospel Truth*, Harper Collins Canada, 1995, *Jesus and Gospel*, Cambridge University Press, 2004 κ.ά. (πηγή: Ίστολόγιο βιβλικών σπουδών, <http://biblicalstudiesblog.blogspot.com/>)

ΙΟΥΝΙΟΣ 2009: Σαμπεζύ, Έλβετία

Άπό τις 7 έως τις 13 του μήνα πραγματοποιήθηκε μετά από πρόσκληση του Οικουμενικού Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου ή Δ΄

Προσυνοδική Πανορθόδοξη Διάσκεψη υπό την προεδρία του Μητροπολίτου Περγάμου κ. Ιωάννη (Ζηζιούλα). Το κεντρικό ζήτημα με το οποίο ασχολήθηκε ή Διάσκεψη υπήρξε το θέμα της κανονικής οργάνωσης της «Διασποράς». Η Διάσκεψη αποφάσισε μεταξύ άλλων την αντιμετώπιση αυτού του καυτού ζητήματος με την ίδρυση νέων επισκοπικών συνελεύσεων σε ορισμένες περιοχές του κόσμου, δηλαδή, «στις εκτός των παραδοσιακών ορίων των κατά τόπους Όρθοδόξων Έκκλησιών εγκατεστημένων ορθοδόξων πιστών».

Παραθέτουμε το δελτίο τύπου επί τη ενάρξει της Διασκέψεως, την όμιλία του προεδρεύοντος της Διασκέψεως Μητροπολίτη Περγάμου κ. Ιωάννη, όπως επίσης και το τελικό ανακοινωθέν, όπως έκφωνήθηκε από τον ίδιο (πηγή: www.ec-patr.org).

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ
ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΣ ΣΥΝΟΔΟΥ
ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Τη προσκλήσει της Α.Θ. Παναγιόττης του Οικουμενικού Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου, κατόπιν όμοφώνου σχετικής απόφασεως της Ίεράς Συνάξεως των Μακαριωτάτων Προκαθημένων των κατά τόπους άγιωτάτων Όρθοδόξων Έκκλησιών, συνήλθεν εις το έν Σαμπεζύ Γενεύης Όρθόδοξον Κέντρον του Οικουμενικού Πατριαρχείου ή Δ΄ Προσυνοδική Πανορθόδοξος Διάσκεψις υπό την προεδρίαν του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Περγάμου κ. Ιωάννου και τη συμμετοχή των σεβασμιών Άντιπροσωπειών πασών των κατά τόπους αυτοκεφάλων Όρθοδόξων Έκκλησιών.

Αί εργασίαι της Διασκέψεως, από της 7ης μέχρι της 13ης Ιουνίου τρ.έ., ήρξαντο κατά τά καθιερωμένα διά της πανορθοδό-

ξου Θείας Λειτουργίας ἐν τῷ ἱερῷ Ναῶ τοῦ Ἀποστόλου τῶν Ἑθνῶν Παύλου κατὰ τὴν εὐσημον ἑορτὴν τῆς Πεντηκοστῆς καὶ ἔχει ὡς ἀποστολὴν τὴν ἀποδοχὴν τῶν ὁμοφώνων προτάσεων τῆς Διορθοδόξου Προπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς (1990, 1993) ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς ἀνὰ τὸν κόσμον Ὁρθοδόξου Διασπορᾶς, ὡς καὶ τοῦ ὑπὸ τοῦ Διορθοδόξου Συνεδρίου (1995) συνταχθέντος σχεδίου Κανονισμοῦ λειτουργίας τῶν Ἐπισκοπικῶν Συνελεύσεων τῶν κατὰ περιοχὰς ὀρθοδόξων Ἐπισκόπων.

Ἡ ὑπὸ τῆς Διασκέψεως ἀποδοχὴ τῶν κειμένων αὐτῶν ὁλοκληρῶναι τὴν ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς Ὁρθοδόξου Διασπορᾶς προπαρασκευαστικὴν διαδικασίαν κατ' ἀναφορὰν πρὸς τὴν συγκληθσομένην Ἁγίαν καὶ Μεγάλην Σύνοδον τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ ἐνισχύει τὴν πληρεστέραν ἀξιοποίησιν τῶν Ἐπισκοπικῶν Συνελεύσεων διὰ τὸν ἐν πνεύματι συνοδικῷ συντονισμόν τῆς ποιμαντικῆς μερίμνης ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Διασπορᾷ.

Η ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΤΟΥ ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ
ΠΕΡΓΑΜΟΥ Κ. ΙΩΑΝΝΟΥ (ΖΗΖΙΟΥΛΑ)
ΣΤΗΝ Δ' ΠΡΟΣΥΝΟΔΙΚΗ
ΠΑΝΟΡΘΟΔΟΞΗ ΔΙΑΣΚΕΨΗ

Θεία συνάρσει καὶ ὁμοφώνῳ ἀποφάσει τῶν σεπτῶν Προκαθήμενων τῶν Ἀγιότατων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, προσκλήσει δὲ τῆς Α.θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου ὡς κατὰ τὴν κανονικὴν τάξιν ἐκφραστοῦ τῆς ὁμοφώνου ταύτης ἀποφάσεως, συνήλθομεν ἐνταῦθα, ἵνα ὡς ἐντεταλμένοι ἐκπρόσωποι τῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν ἡμῶν συγκροτήσομεν τὴν Δ' κατὰ σειρὰν Προσυνοδικὴν Πανορθόδοξον Διάσκεψιν εἰς προετοιμασίαν τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ἀπὸ μέρους τῆς Α.θ. Παναγιότητος τὸν Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου χαιρετίζομεν τὴν παρουσίαν πάντων ὑμῶν ἐν τῷ οἴκῳ τούτῳ τοῦ Πανσέπτου Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ὡς φιλοξενουμένων τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ εὐχόμεθα ὑμῖν καλὴν διαμονὴν καὶ καρποφόρον συνεργασίαν πάντων ἡμῶν ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἀγιωτάτης Ὁρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας.

Εὐδοκία καὶ χάριτι τοῦ ἐν Τριάδι Θεοῦ ἡ σύναξις ἡμῶν πραγματοποιεῖται καθ' ὃν χρόνον «Πεντηκοστὴν ἑορτάζομεν καὶ Πνεύματος ἐπιδημίαν», ἵνα καὶ διὰ τοῦ τρόπου τούτου δηλωθῇ ὅτι ἡ ὑπὸ τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας δοθεῖσα εἰς ἡμᾶς ἐντολὴ εἶναι ἱερά καὶ ἀποτελεῖ ἐντολὴν Αὐτοῦ τούτου τοῦ Παρακλήτου. Διὸ καὶ τελέσαντες χθές, κυριώνυμον ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς, διορθόδοξον Συλλειτουργον ἐν τῷ ἱερῷ ναῶ τούτῳ, συμμετασχόντες δὲ εἰς τὴν πρὸς τιμὴν τοῦ Παναγιῶτος Πνεύματος τελεσθεῖσαν σήμερον Θεῖαν Λειτουργίαν, ἐπικαλούμεθα ἤδη τὴν χάριν τοῦ Παρακλήτου, ἵνα ἐφορεύσῃ Οὗτος τῆς Διασκέψεως ἡμῶν, καὶ ὁδήγησῃ τὰς σκέψεις ἡμῶν καὶ τὰς καρδίας εἰς ἀποφάσεις συμφώνους πρὸς τὸ Ἅγιο θέλημα τοῦ ἐν Τριάδι Θεοῦ διὰ τὴν ἐνότητα καὶ οἰκοδομὴν τῆς Ἁγίας Αὐτοῦ Ἐκκλησίας.

Η ΕΝΟΤΗΣ ΤΗΣ ΜΙΑΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Ὅντως, ἀγαπητοὶ ἐν Κυρίῳ ἀδελφοί, κατὰ τὴν παρούσαν σύναξιν καλούμεθα, παρὰ τὴν ἐλαχιστότητα ἡμῶν, νὰ γίνωμεν ὄργανα τοῦ Παρακλήτου, καὶ ἐπόμενοι Αὐτῷ, «Ὅστις «ὄλον συγκροτεῖ τὸν θεσμόν τῆς Ἐκκλησίας», νὰ συμβάλωμεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὴν ἐδραΐωσιν καὶ περαιτέρω ἐμβάθυνσιν τῆς ἐνότητος τῆς Μιάς, Ἁγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, εἰς ἣν ἡξιώθημεν ὑπὸ τοῦ ἐλέους τοῦ Θεοῦ νὰ

ἀνήκωμεν. Ἡ ἐνότης αὐτή, ἂν καὶ δεδομένη ὑπὸ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, χρήζει πάντοτε μερίμνης καὶ καλλιέργειας, καθότι ὁ «ἀντίδικος ἡμῶν διάβολος» (Α΄ Πέτρου 5,8) δὲν παύει, σπειρών ζιζάνια καὶ διχονοίας, νὰ ἀπειλῇ αὐτήν, ἄλλοτε ἀνεπιτυχῶς, ἐνίοτε δὲ καὶ λίαν σοβαρῶς καὶ ἐπικινδύνως. Εὐθύνη πάντων ἡμῶν, ἰδίᾳ δὲ τῶν τὸ ἐπισκοπικὸν λειτουργημα ἐμπειστευμένων, δὲν παύει νὰ εἶναι ἡ –προστασία τῆς ἐνότητος ταύτης καὶ ἡ παντὶ τρόπῳ ἐπιβεβαίωσις αὐτῆς. Τοῦτο καθίσταται ἰδιαιτέρως ἀναγκαῖον δι’ ἡμᾶς τοὺς Ὁρθόδοξους, καθότι, ὡς ἐκ τῆς συγκροτήσεως τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν ἐξ αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, πολλὰκις θεωροῦμεθα ὡς ἄθροισμα Ἐκκλησιῶν καὶ οὐχὶ ὡς μία Ἐκκλησία. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησιολογία ἀντιλαμβάνεται τὴν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας ὡς ἐνότητα αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, κατ’ οὐδένα ὁμως τρόπον δὲν πρέπει τοῦτο νὰ ἐρμηνευθῇ ὡς ὑποδηλοῦν ὅτι ἀποτελοῦμεν «Ἐκκλησίας» καὶ ὄχι «Ἐκκλησίαν». Ὑπάρχει μόνον μία καὶ ἐνιαία Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, καὶ τοῦτο δηλοῦται ὅσον ἐν τῇ κοινῇ πίστει καὶ λατρείᾳ ὅσον καὶ ἐν τῇ κανονικῇ διαρθρώσει αὐτῆς. Ὡς ἐτόνισεν ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος ἐν τῇ προσφωνήσει αὐτοῦ πρὸς τοὺς Προκαθημένους τῶν Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν κατὰ τὴν Σύναξιν αὐτῶν ἐν Φαναρίῳ τὸν παρελθόντα Ὀκτώβριον, ἡ αὐτοκεφαλία δὲν πρέπει νὰ ἐκτραπῇ εἰς «αὐτοκεφαλισμόν». Ἐν ταῖς πρὸς ἀλλήλας καὶ πρὸς τοὺς ἕξω σχέσεσιν αἱ αὐτοκεφαλοὶ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι δέον νὰ ἐνεργοῦν ὡς ἓν σῶμα, ὡς μία καὶ ἐνιαία Ἐκκλησία.

ΤΟ ΣΥΝΟΔΙΚΟΝ ΣΥΣΤΗΜΑ

Ἐν τῷ πνεύματι ἀκριβῶς τούτῳ ἀπεφασίσθη ὑπὸ πασῶν τῶν Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν, ἐνεργουσῶν ἐν ὁμοφωνίᾳ ὡς μία καὶ

ἀδιαίρετος Ἐκκλησία, καὶ ἡ πραγματοποιήσις τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας. Διότι κατὰ τὴν μακροαίωνα παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας, ἀναγομένην εἰς αὐτὰς τὰς πρώτας Ἀποστολικὰς Κοινότητες, ὡς μαρτυροῦν αἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων (κεφ. 15), τὸ συνοδικὸν σύστημα ἀποτελεῖ τὴν πλέον αὐθεντικὴν ἐπιβεβαίωσιν, διασφάλισιν καὶ διακήρυξιν τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ ἐπ’ αὐτοῦ, ἡ Ἁγία ἡμῶν Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία δὲν ἦτο δυνατόν εἰμὴ νὰ ἐνεργήσῃ συμφώνως πρὸς τὴν παράδοσιν ταύτην καὶ τὴν ὑπαγορευούσαν αὐτήν Ἐκκλησιολογίαν.

Ἄλλ’ ἡ τελικὴ πραγματοποίησις τῆς Συνόδου ταύτης βραδύνει ἤδη τόσον πολὺ, ὥστε νὰ προκαλῇ τὸν σκανδαλισμὸν τῶν ὁμοδόξων καὶ ἐνίοτε καὶ τὴν χλεύην τῶν ἐκτός, οἵτινες διερωτῶνται ἐὰν ὄντως ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία εἶναι ἠνωμένη, καὶ ἐὰν πράγματι δύναται νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν ἐξαγγελθεῖσαν σύνοδον. Ἡ εὐθύνη τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν εἶναι ἐν προκειμένῳ πελώρια. Δὲν ἀρκεῖ νὰ λέγωμεν ὅτι εἴμεθα ἠνωμένοι ἐν τῇ πίστει καὶ τῇ λατρείᾳ. Ὁφείλομεν νὰ ἀποδείξωμεν ἐν τῇ πράξει ὅτι εἴμεθα μία καὶ ἀδιαίρετος Ἐκκλησία, δυναμένη νὰ συνέλθῃ ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐν Συνόδῳ. Ἡ σύγκλησις καὶ πραγμάτωσις τῆς ἐξαγγελθείσης Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας δὲν δύναται νὰ βραδύνῃ ἄλλο χωρὶς νὰ τραυματισθῇ καιρίως τὸ κῦρος καὶ ἡ ἀξιοπιστία τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν.

Τὴν εὐθύνην ταύτην συναισθανόμενος ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης προέτεινεν εἰς τοὺς λοιποὺς Προκαθημένους τῶν Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν κατὰ τὴν ἐν Φαναρίῳ Σύναξιν αὐτῶν τὸν παρελθόντα Ὀκτώβριον, ὅπως ἐπισπευσθῇ ἡ διαδικασία προπαρασκευῆς τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνό-

δου διά τῆς συγκλήσεως ἐντὸς τοῦ ἐνεστώτος ἔτους τῶν σχετικῶν Ἐπιτροπῶν καὶ Διασκέψεων πρὸς ἐξέτασιν τῶν ὑπολοίπων ἐκ τοῦ πανορθοδόξως ἐγκριθέντος Καταλόγου θεμάτων, ἐπὶ τῶν ὁποίων θέλει ἀποφανθῆ ἢ μέλλουσα νὰ συνέλθῃ Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος. Τὴν πρότασιν αὐτήν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ὁμοφώνως καὶ ἀσμένως ἀπεδέχθησαν πάντες οἱ σεπτοὶ Προκαθήμενοι τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, καί, ἐν συνεχείᾳ, κατὰ τὸν ἰσχύοντα Κανονισμόν τῆς προετοιμασίας τῆς Συνόδου καὶ τὴν κανονικὴν τάξιν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, συνεκάλεσεν οὗτος διὰ Πατριαρχικῶν Γραμμάτων τὰ σχετικὰ πρὸς τὴν προετοιμασίαν τῆς Συνόδου σώματα.

Η ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΔΙΑΣΠΟΡΑ

Οὕτω, διὰ μὲν τὸ θέμα τῆς Ὁρθοδόξου Διασπορᾶς, τοῦ ὁποίου ἡ προπαρασκευὴ εἶχεν ἤδη ὠριμάσει, συνεκλήθη ἡ παρούσα Δ΄ Προσυνοδικὴ Πανορθόδοξος Διάσκεψις, διὰ δὲ τὰ ὑπολειπόμενα τρία θέματα, ἦτοι τοῦ τρόπου ἀνακηρύξεως τοῦ Αὐτοκέφαλου, τοῦ τρόπου ἀνακηρύξεως τοῦ Αὐτονόμου, καὶ τῶν Διπτύχων, τῶν ὁποίων θεμάτων ἡ προπαρασκευὴ δὲν ἔχει εἰσέτι ὀλοκληρωθεῖ, συνεκλήθη διὰ τῶν αὐτῶν Πατριαρχικῶν Γραμμάτων ἡ Διορθόδοξος Προπαρασκευαστικὴ Ἐπιτροπὴ κατὰ τὸν προσεχῆ μῆνα Δεκέμβριον.

Καλούμεθα οὕτω, πεφιλημένοι ἐν Κυρίῳ ἀδελφοί, ὡς πληρεξούσιοι Ἀντιπρόσωποι τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν νὰ διασκεφθῶμεν ἐναυθὰ καὶ νὰ ἀποφασίσωμεν, ἐπ' ἀναφορᾷ πρὸς τὴν μέλλουσαν νὰ συνέλθῃ Ἁγίαν καὶ Μεγάλην Σύνοδον, ἐπὶ τοῦ θέματος, τὸ ὅποιον ἔτυχεν ἤδη μακρᾶς καὶ ἐμπεριστατωμένης μελέτης καὶ προπαρασκευῆς δι' ἐπανειλημμένων συναντήσεων τῆς Διορθοδόξου Προπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς, ἥτις καὶ κατέληξεν ὁμοφώνως

εἰς διορθοδόξως συμπεφωνημένα κείμενα, ἅτινα καὶ κείνται ἐνώπιον ἡμῶν πρὸς ἔγκρισιν, καθὼς προβλέπει ὁ Κανονισμός. Δὲν πρόκειται, συνεπῶς, νὰ συζητήσωμεν τὸ θέμα τῆς Διασπορᾶς ἐξ ὑπαρχῆς, καταργοῦντες οὕτω τὴν ἤδη ἐπιτευχθεῖσαν διορθόδοξον συναίνεσιν, ἀλλὰ νὰ ἐσιτάσωμεν τὰς παρατηρήσεις ἡμῶν ἐπὶ τῶν ἐνώπιον ἡμῶν διορθοδόξως ἀποδεκτῶν κειμένων, ἐπιφέροντες ἐνδεχομένως μεταβολὰς τινὰς καὶ τελικῶς, Θεοῦ θέλοντας, ἐγκρίνοντας αὐτὰ ἐπ' ἀναφορᾷ, ὡς εἵπομεν, εἰς τὴν Ἁγίαν καὶ Μεγάλην Σύνοδον.

Γνωρίζομεν πάντες, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ὅτι τὸ θέμα τῆς καλούμενης Ὁρθοδόξου Διασπορᾶς ἀποτελεῖ ἐν ἐκ τῶν πλέον σοβαρῶν προβλημάτων, τὰ ὁποῖα ἀντιμετωπίζει ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία κατὰ τὴν ἐποχὴν μας. Ἡ σοβαρότης, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐπεῖγον τοῦ προβλήματος τούτου, ἀνεγνωρίσθησαν καὶ ὑπὸ τῶν Προκαθημένων τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν κατὰ τὴν πρόσφατον Σύναξιν αὐτῶν ἐν Φαναρίῳ, ὅπως καθίσταται φανερόν ἐκ τοῦ Μηνύματος, τὸ ὁποῖον ἐξαπέλυσαν οὗτοι κατὰ τὸ πέρασ τῆς Συνάξεως ταύτης. Ἐν τῷ Μηνύματι τούτῳ οἱ Προκαθήμενοι τονίζουν, μεταξύ ἄλλων καὶ τὰ ἑξῆς:

«Οἱ Προκαθήμενοι καὶ οἱ Ἀντιπρόσωποι τῶν Ἀγιωτάτων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν... ἐπαναβεβαιουῦμεν τὴν βούλησιν ἡμῶν διὰ τὴν ταχεῖαν θεραπείαν πάσης κανονικῆς ἀνωμαλίας προελθούσης ἐξ ἱστορικῶν συγκυριῶν καὶ ποιμαντικῶν ἀναγκῶν, ὡς ἐν τῇ λεγομένῃ Ὁρθοδόξῳ Διασπορᾷ, ἐπὶ τῷ τέλει τῆς ὑπερβάσεως πάσης τυχὸν ξένης πρὸς τὴν Ὁρθόδοξον ἐκκλησιολογίαν ἐπιρροῆς. Πρὸς τοῦτο, χαιρετίζομεν τὴν πρότασιν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου νὰ συγκάλῃ διὰ τὸ θέμα τοῦτο, ὡς καὶ διὰ τὴν συνέχισιν τῆς προετοιμασίας τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου, Πανορθοδό-

ξους Διασκέψεις ἐντὸς τοῦ προσεχοῦς ἔτους 2009...».

Ἐκ τῶν λόγων τούτων τῶν σεπτῶν Προκαθημένων, εἰς δύο σημεία δέον νὰ στρέψω μὲν τὴν προσοχὴν ἡμῶν:

α) Ἡ θεραπεία, τουτέστιν ἡ διευθέτησις, τοῦ θέματος τῆς Ὁρθοδόξου Διασπορᾶς δέον νὰ εἶναι «ταχεῖα». Διὰ τὸν λόγον ἀκριβῶς τοῦτον ἡ Α.Θ. Παναγιότης, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, ἐκφράζων τὴν βούλησιν τῶν Προκαθημένων, ἔδωκε προτεραιότητα εἰς τὸ θέμα τοῦτο, δοθέντος ἄλλωστε, ὅτι, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ λοιπὰ ἐναπομείναντα θέματα τῆς Συνόδου, τὸ θέμα τοῦτο διήλθε δι' ὅλων τῶν προβλεπομένων ὑπὸ τοῦ Κανονισμοῦ σταδίων προπαρασκευῆς, καὶ εἶναι ἔτιμον πρὸς ἔγκρισιν ὑπὸ τῆς Προσυνοδικῆς Πανορθοδόξου Διασκέψεως.

β) Οἱ Προκαθημένοι τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν ἀναγνωρίζουν ὅτι ὑφίσταται ἀνάγκη θεραπείας «πάσης κανονικῆς ἀνωμαλίας προεληθούσης ἐξ ἱστορικῶν συγκυριῶν καὶ ποιμαντικῶν ἀναγκῶν, ὡς ἐν τῇ λεγομένῃ Ὁρθοδόξῳ Διασπορᾷ, ἐπὶ τῷ τέλει τῆς υπερβάσεως πάσης τυχὸν ξένης πρὸς τὴν Ὁρθόδοξον ἐκκλησιολογίαν ἐπιρροῆς». Τοὺς λόγους τούτους τῶν Προκαθημένων, ἄκρως βαρυσήμαντους, ὀφείλομε νὰ λάβωμεν σοβαρῶς ὑπ' ὄψιν ἐν τῇ ἐκπληρώσει τῆς ἀνατεθείσης ἡμῖν εὐθύνης.

Ἡ ΚΑΝΟΝΙΚΗ ΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΔΙΑΣΠΟΡΑΣ

Δυσκόλως θὰ ἠδύνατό τις νὰ ἀμφισβητήσῃ τὸ ὅτι, ὡς ἔχει σήμερον ὁ τρόπος διοργανώσεως τῆς Ὁρθοδόξου Διασπορᾶς, πάσχει σοβαρῶς ἐξ ἐπόψεως κανονικῆς καὶ ἐκκλησιολογικῆς. Ὡς ὅλοι γνωρίζομεν, ὁ 8ος κανὼν τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου ρητῶς ὀρίζει ὅτι ἐν μία καὶ τῇ αὐτῇ πόλει δὲν δύναται νὰ ὑπάρχουν πλει-

ονες τοῦ ἐνὸς ἐπίσκοποι. Ὁ κανὼν οὗτος εἶναι θεμελιώδης, διότι ἐκφράζει τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησιολογίαν κατὰ τρόπον σαφῆ. Συμφώνως πρὸς θεμελιώδη ἐκκλησιολογικὴν ἀρχήν, μαρτυρουμένην ἡδη ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Ἁγίου Ἰγνατίου Ἀντιοχείας καὶ γενομένην ἀπολύτως σεβαστὴν ὑπὸ τῆς ἀρχαίας ἀδαιρέτου Ἐκκλησίας, ὁ ἐπίσκοπος ἐνώνει ἐν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ ὡς κεφαλὴ αὐτῆς τὴν ὅλην τοπικὴν Ἐκκλησίαν ἀνεξαρτήτως φυσικῶν, φυλετικῶν, ἐθνικῶν, κοινωνικῶν καὶ ἄλλων διαφορῶν. Ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ ἐπισκόπου ὑπερβαίνονται αἱ διαφοραὶ αὗται, ὡς ἀκριβῶς ἐν τῷ Χριστῷ, τὸν Ὅποιον ὁ ἐπίσκοπος εἰκονίζει, «οὐκ ἔνι Ἕλληνας, ἢ Ἰουδαῖος, περιτομὴ καὶ ἀκροβυστία, βάρβαρος, Σκύθης, δοῦλος, ἐλεύθερος» (Κολ. 3,11). Εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἐκκλησίαν θὰ ἦτο ἐντελῶς ἀδιάνοητον νὰ ὑφίσταται ἐν τῇ αὐτῇ πόλει ἄλλος ἐπίσκοπος διὰ τοὺς Ἕλληνας καὶ ἄλλος διὰ τοὺς Σύρους ἢ τοὺς Λατίνους ἢ ἄλλης τινὸς πολιτιστικῆς ἢ ἐθνικῆς ταυτότητος.

Ἡ ἀρχὴ αὕτη ἐτηρήθη μετ' εὐλαβείας ὑπὸ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μέχρι περιπίπτου τῶν ἀρχῶν τοῦ 20οῦ αἰῶνος, ὁπότε καὶ παρατηροῦνται ὀλίγον κατ' ὀλίγον, καὶ οὐχὶ ἄνευ διστακτικότητος ἐν ἀρχῇ, αἱ παραλλάλοι δικαιοδοσίαι ἐν τῇ Διασπορᾷ. Πρόκειται, συνεπῶς, περὶ σχετικῶς νεωτέρου ἱστορικῶν φαινομένου παραβιάσεως τῆς θεμελιώδους ἐκκλησιολογικῆς ἀρχῆς, τὴν ὁποίαν ἐκφράζει ὁ μνημονευθεὶς κανὼν τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου.

Κατὰ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ φαινομένου τούτου τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἀντέδρασε διὰ τῆς προβολῆς τοῦ 28ου κανόνου τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, κατὰ τὸν ὁποῖον «ἐν τοῖς βαρβαρικοῖς», ἦτοι ἐπὶ τῶν καθωρισμένων δι' ἐκάστην αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν γεωγραφικῶν ὁρίων, αἱ

χειροτονία ἐπισκόπων ἀνατίθενται εἰς τὸν Κωνσταντινουπόλεως. Ἄλλ' ἡ ἐρμηνεία αὕτη τοῦ κανόνος τούτου ἡμφεσβητήθη ὑπὸ τινων Ὁρθοδόξων μὲ ἀποτέλεσμα νὰ μὴ γίνεταί σεβαστὴ ὑπὸ μερίδος ἐξ αὐτῶν. Δὲν εἶναι τοῦ παρόντος ἡ συζήτησις τοῦ θέματος τούτου, οὔτε δύναται νὰ ἀπασχολήσῃ τὴν Διάσκεψιν ἡμῶν, τοσοῦτω μᾶλλον καθ' ὅσον ἡ διαμορφωθείσα ἤδη κατάστασις ἔχει μεταποτίσει τὴν ὅλην προβληματικὴν ἐπ' ἄλλης βάσεως. Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, χωρὶς νὰ ἀποστή τῆς ὑπ' αὐτοῦ διδομένης ἐρμηνείας τοῦ ἐν λόγῳ ἱεροῦ κανόνος, καὶ χάριν τῆς ἐνότητος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἦν καὶ θεωρεῖ ὑπέρτατον ἀγαθόν, ἀπεδέχθη τὴν παρουσίαν ἐν τῷ χώρῳ τῆς Διασπορᾶς ἐπισκόπων ἐτέρων ὀρθοδόξων ἐκκλησιαστικῶν δικαιοδοσιῶν ἄχρις οὔ ἐξευρεθῆ τὸς τρόπος διευθετήσεως τῶν πραγμάτων, συμφώνως πρὸς τὴν κανονικὴν τάξιν, τὴν ἐκφραζομένην ὑπὸ τοῦ 8ου κανόνος τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου καὶ τὰς θεμελιώδεις ἐκκλησιολογικὰς ἀρχὰς τῆς Ὁρθοδόξου πίστεως καὶ παραδόσεως.

Καὶ ἰδοὺ, ὅτι εὐρισκόμεθα ἐνώπιον τοῦ κρισίμου τούτου σημείου. Εἴμεθα ἔτοιμοι αἱ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι νὰ ἐπανεέλθωμεν εἰς τὴν ἀρχαίαν κανονικὴν τάξιν, τὴν προβλέπουσαν ἕναν ἐπίσκοπον ἐν ἐκάστη τοπικῇ Ἐκκλησίᾳ; Αἱ Προπαρασκευαστικαὶ Ἐπιτροπαί, αἱ ὁποῖαι ἡσχολήθησαν μὲ τὸ ἐρώτημα τοῦτο καὶ παρήγαγον τὰ πρὸ ἡμῶν πρὸς ἔγκρισιν κείμενα, ἔκριναν ὅτι αἱ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι δὲν εἶναι τό γε νῦν ἔχον ἔτοιμοι νὰ ἐπανεέλθουν εἰς τὴν ἀκριβῆ κανονικὴν τάξιν διὰ διαφόρους λόγους. Προτείνουν ὁμως τὴν σταδιακὴν μετὰβασιν εἰς τὴν τάξιν ταύτην, ἀρχῆς γενομένης ἐκ τῆς λειτουργίας ἐπισκοπικῶν συνελύσεων ἐν ἐκάστη περιοχῇ τῶν ἐν αὐτῇ

διακονούντων «κανονικῶν» ἐπισκόπων, ἀναθέσασαι τὴν ἐπεξεργασίαν τῶν λεπτομερειῶν τῆς λειτουργίας τῶν συνελύσεων τούτων εἰς εἰδικὴν ἐπιτροπὴν Ὁρθοδόξων κανονολόγων, ἧτις καὶ παρήγαγε τὸ πρὸ ἡμῶν ὡσαύτως εὐρισκόμενον κείμενον.

Αὕτη εἶναι ἐν γενικαῖς γραμμαῖς ἡ ὑπὸ τῶν Προπαρασκευαστικῶν Ἐπιτροπῶν γενομένη ἐργασία, ἧτις καὶ ἐθεωρήθη ὑπὸ τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν ὡς ἐξαντλήσασα τὸ στάδιον τῆς προπαρασκευῆς τοῦ θέματος τῆς Ὁρθοδόξου Διασπορᾶς καὶ δυναμένη, κατὰ τὸν Κανονισμόν, νὰ ὑποβληθῆ εἰς τὴν παροῦσαν Πανορθόδοξον Διάσκεψιν πρὸς ἔγκρισιν καὶ ἀναφορὰ εἰς τὴν Ἁγίαν καὶ Μεγάλην Σύνοδον. Ἐξ ὅσον ἐξετέθησαν ἀνωτέρω, καταφαίνεται συμπρασματικῶς ὅτι δύο εἶναι οἱ βασικοὶ ἄξονες, πέραξ τῶν ὁποίων καλούμεθα νὰ οἰκοδομήσωμεν τὴν ἡμετέραν συμφωνίαν ἐν τῇ Διασκέψει ταύτῃ:

ΒΑΣΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ

ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΛΥΣΙΝ ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ

Πρῶτον, ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἐπαναβεβαίωσι καὶ διακηρύσσει τὴν προσήλωσιν αὐτῆς εἰς τοὺς ἱεροὺς Κανόνας καὶ τὴν Ἐκκλησιολογίαν αὐτῆς, ἅτινα προβλέπουν καὶ ἐπιβάλλουν τὴν ὑπαρξίν ἐνὸς καὶ μόνου ἐπισκόπου ἐν ἐκάστη τοπικῇ Ἐκκλησίᾳ.

Δεύτερον, ὅτι ἔνεκα τῆς διαμορφωθείσης ἱστορικῆς συγκυρίας καὶ τῶν σχετικῶν πρὸς αὐτὴν ποιμαντικῶν ἀναγκῶν, μεταβατικῶν πρὸς τὴν ὡς ἄνω κανονικὴν τάξιν στάδιον δέον νὰ ἀποτελέσῃ ἡ λειτουργία τῶν ἐπισκοπικῶν συνελύσεων, ὡς αὕτη προβλέπεται ὑπὸ τῶν διορθοδόξως ἐκπονηθέντων κειμένων τῶν Προπαρασκευαστικῶν Ἐπιτροπῶν.

Περὶ τοὺς δύο τούτους βασικοὺς ἄξονας θὰ ἠδύνατο νὰ διατυπωθῆ κατόπιν συζητή-

σεως και τὸ τελικὸν κείμενον τῆς ἡμετέρας συμφωνίας, ἥτις και θέλει ὑποβληθῆ εἰς τὴν μέλλουσαν νὰ συνέλθῃ, σὺν Θεῷ, Ἁγίαν και Μεγάλην Σύνοδον τῆς μᾶς και ἡνωμένης Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Προσφιλέστατοι και σεβαστοὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοί,

Ἡ εὐθύνη, τὴν ὁποίαν ἐπωμιζόμεθα κατὰ τὴν παρούσαν Διάσκεψιν πάντες ἡμεῖς οἱ μετέχοντες αὐτῆς εἶναι ἀληθῶς πελώρια. Εἶναι εὐθύνη ἐναντι τοῦ Θεοῦ, τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ και τῆς Ἰστορίας. Τὸ ἐρώτημα, τὸ ὁποῖον τίθεται ἐνώπιον ἡμῶν εἶναι ἐὰν θὰ ἐπισπευθῆ ἢ θὰ βραδύνη ἔτι μάλλον ἢ σύγκλησις τῆς Ἁγίας και Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας. Ἀπὸ τὰς ἀποφάσεις ἡμῶν θὰ ἐξαρτηθῆ τοῦτο. Τί θὰ εἴπωμεν εἰς τὸν ἀγωνιῶντα νὰ πληροφορηθῆ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς Διασκέψεως ἡμῶν λαὸν τοῦ Θεοῦ; Ὅτι ἀπέτυχα μὲν νὰ συμφωνήσωμεν; Ἀλλὰ ποῖος ἐξ ἡμῶν θὰ εἶχε τὴν τόλμην νὰ ἀναλάβῃ μίαν τοιαύτην εὐθύνην; Ποῖος θὰ ἠδύνατο νὰ προτάξῃ τὰ στενά συμφέροντα τῆς ἰδικῆς του Ἐκκλησίας ἐναντι τοῦ γενικωτέρου συμφέροντος τῆς ὅλης Ὁρθοδοξίας και τῆς πιστότητος αὐτῆς εἰς τὴν κανονικὴν παράδοσιν και τὴν ἐκκλησιολογίαν;

Τὸ θέμα τῆς κανονικῆς διευθετήσεως τῆς Ὁρθοδόξου Διασπορᾶς εἶναι, πράγματι, πολύπλοκον και δὲν δύναται νὰ λάβῃ τὴν ὀριστικὴν αὐτοῦ κανονικὴν μορφήν εὐθὺς ἀμέσως. Εἶναι ὁμως συγχρόνως και ἐπεῖγον, και ἐὰν δὲν λάβωμεν τὴν στιγμὴν αὐτὴν μέτρα πρὸς τὴν κατευθυνσιν τῆς κανονικῆς διευθετήσεώς του, θὰ παγιωθῆ μία κατάστασις, ἢ ὁποία θὰ ἐμφανίξῃ τὴν Ὁρθοδοξίαν ἐσαεὶ διηρημένην. Ἦδη οἱ σκανδαλιζόμενοι ἐκ τῆς ὑφισταμένης καταστάσεως εἶναι πολλοὶ και διαρκῶς μᾶς ψέγουν. Δὲν δυνάμεθα πλέον νὰ παραμένωμεν ἀδρανεῖς.

Τὸ ὀλιγώτερον, τὸ ὁποῖον θὰ ἠδυνάμεθα νὰ πράξωμεν εἶναι, τοῦτο μὲν νὰ διακηρύξωμεν τὴν πιστότητα ἡμῶν πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς Ἐκκλησιολογίας και τοὺς ἱεροὺς Κανόνας, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐρείδεται ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν, ἵνα μὴ κατηγορηθῶμεν ὅτι ἀπεμπολήσαμεν τὴν πίστιν τῶν Πατέρων ἡμῶν, τοῦτο δέ, ὁμολογοῦντες τὰς ὑφιστάμενας δυσκολίας πρὸς ἄμεσον ἐπάνοδον εἰς τὴν ἀκριβῆ κανονικὴν τάξιν, νὰ προτείνωμεν μέτρα πρὸς βαθμιαίαν μετάβασιν εἰς αὐτήν. Τοιαῦτα ἀκριβῶς μέτρα περιλαμβάνονται εἰς τὰ πρὸ ἡμῶν εὑρισκόμενα πρὸς ἔγκρισιν κείμενα τῶν Προπαρασκευαστικῶν Ἐπιτροπῶν, τὰ προβλέποντα τὸν τρόπον λειτουργίας τῶν κατὰ τόπους ἐπισκοπικῶν συνελεύσεων. Ἀρξώμεθα οὖν τῶν ἐργασιῶν τῆς Διασκέψεως ἡμῶν ἐν πνεύματι ἀγάπης και εἰλικρινοῦς διαλόγου, ὁ δὲ Παράκλητος, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, εἴη ὁδηγὸς ἡμῶν, ἵνα διὰ τῆς ὁμοφωνίας ἡμῶν δοξασθῆ και αὖθις τὸ Πανάγιον ὄνομα τοῦ ἐν Τριάδι Θεοῦ. Ἀμήν.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΗΣ Δ΄ ΠΡΟΣΥΝΟΔΙΚΗΣ ΠΑΝΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΔΙΑΣΚΕΨΕΩΣ.

*Ὁρθόδοξον Κέντρον τοῦ Οἰκουμενικοῦ
Πατριαρχείου, Σαμπεζῦ Γενεύης
6-12 Ἰουνίου 2009
(πηγή: www.ec-patr.org)*

Ἡ Δ΄ Προσυνοδικὴ Πανορθόδοξος Διάσκεψις, συγκληθεῖσα ὑπὸ τῆς Α.Θ. Παναγιότητος, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου, τῆ συμφώνως γνώμη τῶν Μακαριωτάτων Προκαθημένων τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἐκφρασθεῖσα κατὰ τὴν ἐν Φαναρίῳ ἀπὸ 10ης ἕως 12ης Ὀκτωβρίου 2008 Ἱερὰν Σύναξιν αὐτῶν, συνήλθεν εἰς τὸ ἐν Σαμπεζῦ Γενεύης Ὁρθόδοξον Κέντρον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἀπὸ 6ης μέχρι 12ης Ἰουνίου 2009.

Αί ἐργασίαι τῆς Διασκέψεως ἤρξαντο διὰ Πανορθοδόξου Θείας Λειτουργίας κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς, διεξήχθησαν δὲ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Περγάμου κ. Ἰωάννου, ἐκπροσώπου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, τῆ συνδρομῆ καὶ τοῦ Γραμματέως ἐπὶ τῆς προπαρασκευῆς τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ἑλβετίας κ. Ἰερεμίου. Εἰς τὰς ἐργασίας τῆς Διασκέψεως συμμετέσχον ἐκπρόσωποι πασῶν τῶν Αὐτοκεφάλων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, τῇ προσκλήσει τῆς Α.Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου.

Οἱ Προκαθήμενοι τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἀπέστειλαν χαιρετισμούς εἰς τοὺς συμμετέχοντας τῆς Διασκέψεως διὰ μηνυμάτων ἢ καὶ διὰ τῶν ἐκπροσώπων αὐτῶν. Τὰ μέλη τῆς Διασκέψεως ἀπέστειλαν τηλεγραφήματα πρὸς πάντας τοὺς Προκαθημένους τῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν, ἐξαιτούμενοι τὰς προσευχὰς καὶ τὰς εὐλογίας αὐτῶν διὰ τὸ προκείμενον αὐτοῖς ἔργον.

Θέμα τῆς Δ' Προσυνοδικῆς Πανορθοδόξου Διασκέψεως ἦτο, συμφώνως πρὸς τὴν βούλησιν τῶν Προκαθημένων καὶ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἐκφρασθεῖσαν εἰς τὸ Μήνυμα τῆς ἐν Φαναρίῳ Ἱερᾶς Συνάξεως αὐτῶν (Ὀκτώβριος 2008), ἢ συζήτησις ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς κανονικῆς ὀργανώσεως τῆς Ὁρθοδόξου Διασποράς. Ἡ σχετικὴ ἀπόφασις περὶ τῆς ἡμερησίας διατάξεως ἐλήφθη ὑπὸ τῆς Διασκέψεως κατὰ τὴν ἑναρξίν τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς.

Ἡ Διάσκεψις ἐξήτησε τὰ ὑπὸ τῆς Διορθοδόξου Προπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς προετοιμασθέντα κείμενα εἰς τὰς ἐν

Σαμπεζὺ συνελεύσεις αὐτῆς, ἦτοι α) ἀπὸ 10ης ἕως 17ης Νοεμβρίου 1990 καὶ β) ἀπὸ 7ης ἕως 13ης Νοεμβρίου 1993, ὡς ἐπίσης καὶ τὸ κείμενον τοῦ ἐν Σαμπεζὺ συγκληθέντος Συνεδρίου Κανονολόγων ἀπὸ 9ης μέχρι 14ης Ἀπριλίου 1995. Τὰ κείμενα ταῦτα, εἰς τὰ ὅποια ἐγένοντο διευκρινήσεις, συμπληρώσεις, διορθώσεις καὶ προσθήκαι, ἐνεκρίθησαν ὁμοφώνως.

Ἡ Διάσκεψις ἐξέφρασε τὴν κοινὴν βούλησιν πασῶν τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν διὰ τὴν ἐπίλυσιν τοῦ προβλήματος τῆς κανονικῆς ὀργανώσεως τῆς Ὁρθοδόξου Διασποράς, συμφώνως πρὸς τὴν ἐκκλησιολογίαν, τὴν κανονικὴν παράδοσιν καὶ πρᾶξιν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἡ Διάσκεψις ἀπεφάσισε τὴν ἴδρυσιν νέων Ἐπισκοπικῶν Συνελεύσεων εἰς ὠρισμένας περιοχὰς τοῦ κόσμου διὰ τὴν διευθέτησιν τοῦ ζητήματος τῆς Διασποράς, ἦτοι τῶν ἐκτὸς τῶν παραδοσιακῶν ὁρίων τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἐγκατεστημένων ὀρθοδόξων πιστῶν. Πρόεδροι τῶν Συνελεύσεων εἶναι οἱ πρῶτοι τῶν ἐν τῇ περιοχῇ ἐκείνῃ ἐπισκόπων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἐν ἀπουσίᾳ δὲ αὐτῶν οἱ ἐπόμενοι κατὰ τὴν τάξιν τῶν Διπτύχων τῶν Ἐκκλησιῶν.

Μέλη τῶν Συνελεύσεων τούτων εἶναι πάντες οἱ ὑπὸ πασῶν τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἀνεγνωρισμένοι ὡς κανονικοὶ ἐπίσκοποι, οἱ ὅποιοι ποιμαίνουν τὰς εἰς ἐκάστην περιοχὴν ὑφισταμένας κοινότητας. Ἀποστολὴ τῶν Ἐπισκοπικῶν Συνελεύσεων εἶναι ἡ ἀνάδειξις καὶ προαγωγή τῆς ἐνότητος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἢ κοινὴ ποιμαντικὴ διακονία τῶν ὀρθοδόξων πιστῶν τῆς περιοχῆς καὶ ἡ ἀπὸ κοινοῦ μαρτυρία αὐτῶν πρὸς τὸν κόσμον. Αἱ ἀποφάσεις τῶν Ἐπισκοπικῶν Συνελεύσεων λαμβάνονται ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀρχῆς τῆς ὁμοφωνίας τῶν Ἐκκλησιῶν, αἱ ὅποια

ἐκπροσωποῦνται εἰς αὐτὰς δι' ἐπισκόπων.

Ἡ Διάσκεψις ἐνέκρινεν ἐπίσης διὰ διευκρινήσεων, διορθώσεων καὶ συμπληρώσεων τὸ σχέδιον Κανονισμοῦ λειτουργίας τῶν Ἐπισκοπικῶν Συνελεύσεων, διὰ τοῦ ὁποίου καθορίζονται αἱ βασικαὶ ἀρχαὶ ὀργανώσεως καὶ λειτουργίας αὐτῶν.

Τὰ ὑπολειπόμενα θέματα τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου, ἤτοι τοῦ τρόπου ἀνακηρύξεως τοῦ Αὐτοκεφάλου καὶ τοῦ Αὐτονόμου, ὡς καὶ τῆς τάξεως τῶν Διπτύχων, θὰ ἐξετασθοῦν ὑπὸ τῶν ἐπομένων Συνελεύσεων τῶν Διορθοδόξων Προπαρασκευαστικῶν Ἐπιτροπῶν καὶ θὰ ὑποβληθοῦν εἰς τὰς ἐπομένας Προσυνοδικὰς Πανορθόδοξους Διασκέψεις πρὸς ἔγκρισιν.

Ἐν Σαμπεζῷ Γενεύης,
τῇ 12ῃ Ἰουνίου 2009.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Διασκέψεως
ὁ Περγάμου Ἰωάννης

Ὁμιλία τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου κατὰ τὴν Θεϊαν Συλλειτουργίαν αὐτοῦ ἐν τῷ πανσέπτῳ πατριαρχικῷ ναῶ μετὰ τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Μόσχας καὶ πάσης Ρωσσίας κ.κ. Κυρίλλου, Κωνσταντινουπόλις 5 Ἰουλίου 2009

Μακαριώτατε καὶ λίαν ἀγαπητὲ ἐν Κυρίῳ ἀδελφέ καὶ συλλειτουργεῖ κύριε Κύριλλε, Πατριάρχα Μόσχας καὶ πάσης Ρωσσίας, μετὰ τῆς τιμίας συνοδείας Ὑμῶν, ἐν χαρᾷ μεγάλη, ἀγάπῃ βαθεῖα καὶ τιμῇ πολλῇ ὑποδεχόμεθα Ὑμᾶς σήμερον εἰς τὰς αὐλὰς τῆς Ἐκκλησίας ἐκείνης, ἐκ τῆς ὁποίας ἐξεπέμφθη τὸ ἀνέσπερον φῶς τῆς ἁγίας καὶ ἀμωμήτου Ὁρθοδόξου πίστεως πρὸς τὸν εὐγενῆ καὶ εὐλογημένον ὑπὸ τοῦ Κυρίου Ρωσικὸν λαόν, τὸν ὁποῖον, ἀτενίζοντες τὴν σιγὴν ταύτην ἐν τῷ τιμίῳ προσώπῳ τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος, χαίρειζο-

μεν καὶ ἀσπαζόμεθα ἐγκαρδίως, δεόμενοι τοῦ Κυρίου ὅπως ἐπευλογῇ αὐτὸν διὰ τῆς χάριτος Αὐτοῦ, στηρίζων αὐτὸν «ἐν τῇ ἀπαξ παραδοθείσῃ τοῖς ἁγίοις πίστει» (Ἰούδα 3), καὶ αὐξάνων τὸν ὄν οὗτος ἔλαβεν ἐντεῦθεν σπὸρον τοῦ Εὐαγγελίου.

Ἡ πρώτη αὕτη καὶ ἐπίσημος ἐπίσκεψις τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος, ὑπὸ τὴν Πατριαρχικὴν αὐτῆς ιδιότητα, εἰς τὴν ἔδραν τοῦ Οἰκουμενικοῦ τούτου Θρόνου εἶναι πλήρης ἱεροῦ συμβολισμοῦ καὶ ἐκκλησιολογικῆς σημασίας. Διότι δι' αὐτῆς δηλοῦται κατὰ τρόπον ἐναργῆ τοῦτο μὲν ὁ ἀκατάλυτος δεσμὸς τῶν δύο Ἐκκλησιῶν ἡμῶν, τοῦτο δὲ ἡ κατὰ τὴν κρατοῦσαν ἱεράν καὶ ἀπαράβατον κανονικὴν τάξιν ἐνότης τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Δικαίως, ὅθεν, ἐγγράφει εἰς τὰς δέλτους τῆς ἱστορίας αὐτοῦ τὸ καθ' ἡμᾶς Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον τὴν ἐπίσκεψιν Ὑμῶν ταύτην ὡς ἄξιον ἰδιαίτερας μείας γεγονός, καὶ ἀναπέμπει δόξαν τῷ Δομήτορι τῆς Ἐκκλησίας, διότι ἐχαρίσατο ἡμῖν τὴν δωρεάν καὶ εὐλογίαν ταύτην. Ἡ ἀπὸ κοινοῦ τέλεισις τῆς Θείας Εὐχαριστίας σήμερον, Μακαριώτατε ἀδελφέ, συνιστᾷ τὴν ὑψίστην ἔκφρασιν τῆς ἐνότητος ἡμῶν. Διότι, ὡς γνωρίζομεν, καὶ ὡς διδάσκουν οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν ἀπὸ τοῦ ἱερομάρτυρος ἁγίου Ἰγνατίου, Ἐπισκόπου Ἀντιοχείας, μέχρι καὶ Συμεῶν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης καὶ Νικολάου τοῦ Καβάσιλα, ἡ Ἐκκλησία πραγματοποιεῖται καὶ φανεροῦται ὡς σῶμα Χριστοῦ κυρίας καὶ κατ' ἐξοχὴν ἐν τῇ Θεῖᾳ Εὐχαριστίᾳ. Ὡς προσφύως παρατηρεῖ ὁ ἅγιος Νικόλαος Καβάσιλας, μετὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ Θείας Εὐχαριστίας δὲν ὑφίσταται «ἀναλογία ὁμοιότητος», ἀλλὰ «πράγματος ταυτότης». Διὸ καὶ ἐπάγεται ὅτι «τὴν τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν, εἴ τις ἰδεῖν δυνηθεῖ... οὐδὲν ἔτε-

ρον ἢ αὐτὸ μόνον τὸ Κυριακὸν ὄψεται σῶμα».

Τελέσαντες, οὖν, ἀπὸ κοινοῦ πρὸ ὀλίγων τὴν Θεῖαν Λειτουργίαν ἐφανερώσαμεν ἐν χρόνῳ καὶ τόπῳ αὐτὴν ταύτην τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, καὶ κοινωνήσαντες τοῦ ἐνὸς Ἄρτου καὶ τοῦ αὐτοῦ Ποτηρίου ἠνώθημεν ἀλλήλοις εἰς ἐνὸς Πνεύματος Ἁγίου κοινωνίαν. Τὴν ἐνότητά ἡμῶν ταύτην, τὴν ἐν τῷ κοινῷ Ποτηρίῳ κτηθεῖσαν, οὐδεὶς δύναται νὰ ἄρῃ ἀφ' ἡμῶν. «Θλίψις ἢ στενοχωρία ἢ διωγμὸς ἢ λιμὸς ἢ γυμνότης ἢ κίνδυνος ἢ μάχαιρα», ἵνα κατὰ τὸν θεῖον Ἀπόστολον εἴπωμεν (Ρωμ. 8, 35), ἢ ἄλλη τις δύναμις ἢ μεθόδευσις τοῦ Ἀντικειμένου, εἰς οὐδὲν ἰσχύουν ἔναντι τῆς ἐν τῷ Σώματι τοῦ Χριστοῦ ἐνότητος ἡμῶν. Σκιαί τινες καὶ νεφύδρια κατὰ καιροὺς καλύπτονται τὰς πρὸς ἀλλήλους σχέσεις τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν Ἐκκλησιῶν προσωρινὸν μόνον χαρακτῆρα κέκτηνται, καὶ ἐν τῇ ἀγάπῃ τοῦ Χριστοῦ «θᾶπτον παρέρχονται», κατὰ τὴν ρῆσιν τοῦ ἁγίου προκατόχου ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου. Εἰς ἡμᾶς, ἄλλωστε, τοὺς τὴν εὐθύνην καὶ διακονίαν τῆς ἡγεσίας τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν ἐμπειπιστευμένους, ἀνήκει τὸ χρέος τῆς ἐξευρέσεως τῶν λύσεων τῶν ἐκάστοτε ἀναφρομένων προβλημάτων ἐν πνεύματι εἰρήνης καὶ ἀγάπης, ἐπὶ τῷ τέλει τῆς διασφαλίσεως τῆς ἐνότητος τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Νωπὸν εἰσέτι δεῖγμα τῆς τοιαύτης ἰσχυρᾶς βουλήσεως τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν, ὅπως διασφαλισθῇ παντὶ τρόπῳ ἡ ἐνότης τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὑπάρχει ἢ ἐν θαυμαστῇ ὁμοφωνίᾳ λήξασα προσφάτως Δ' Προσυνοδικῆ Πανορθόδοξος Διάσκεψις, ἢ ἐν τῷ ἡμετέρῳ Πατριαρχικῷ Κέντρῳ ἐν Chambésy τῆς Γενεύης συνελθούσα, ἣτις ἔλαβε σημαντικὰς ἀποφά-

σεις διὰ τὴν ἐπίλυσιν τοῦ θέματος τῆς Ὁρθοδόξου Διασπορᾶς, καὶ ἦρε διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἐν ἐκ τῶν πλέον σοβαρῶν ἐμποδίων ἐν τῇ πορείᾳ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἡμῶν πρὸς τὴν πραγμάτωσιν τῆς πανορθόδοξως ἀποφασισθείσης Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου αὐτῆς. Δραπτόμεθα τῆς εὐκαιρίας, ἵνα καὶ κατὰ τὴν ἱεράν ταύτην στιγμὴν ἐκφράσωμεν τὴν ἱκανοποίησιν καὶ τὰς εὐχαριστίας ἡμῶν διὰ τὴν ἐπιδειχθεῖσαν κατὰ τὴν ἐν λόγῳ Διάσκεψιν ἐποικοδομητικὴν συνεργασίαν τῆς Ἀντιπροσωπείας τῆς Ὑμετέρας Ἐκκλησίας, ἣτις ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῶν ἄλλων Ἀντιπροσωπειῶν τῶν ἀδελφῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν συνετέλεσεν εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῆς Διασκέψεως ταύτης. Εὐελπιστοῦμεν ὅτι παρόμοιον πνεῦμα ἀγαστῆς συνεργασίας θέλει πνεύσει καὶ κατὰ τὴν συγκληθεῖσαν διὰ τὸν προσεχῆ Δεκέμβριον Διορθόδοξον Προπαρασκευαστικὴν Ἐπιτροπὴν πρὸς προετοιμασίαν καὶ τῶν ὑπολοίπων θεμάτων τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου, τὴν ὁποίαν ὁ κόσμος, ὃ τε ἐντὸς καὶ ὃ ἐκτὸς τῆς Ὁρθοδόξιας, ἀναμένει ἐναγωνίως.

Ὅντως, Μακαριώτατε Ἅγιε Ἀδελφέ, οἱ πάντες ἔχουν τὰ βλέμματα αὐτῶν ἐστραμμένα πρὸς ἡμᾶς, καὶ προσδοκοῦν νὰ ὀδηγήσωμεν αὐτοὺς διὰ τοῦ λόγου, ἀλλὰ κυρίως καὶ τοῦ παραδείγματος ἡμῶν, εἰς τὴν τόσον ἀναγκαίαν σήμερον ὁδὸν τῆς καταλλαγῆς καὶ τῆς ἀγάπης. Διὰ τοῦτο καὶ προσέχει ἡ παντὶ τρόπῳ ἐπίδειξις ὑφ' ἡμῶν ἀκλόνητου διαθέσεως πρὸς προαγωγὴν πρώτιστα πάντων τῆς πανορθόδοξου ἡμῶν ἐνότητος. Ἔχομεν ἤδη τὴν κοινὴν ἡμῶν πίστιν, τὴν ὑπὸ τῶν ἁγίων Οἰκουμενικῶν Συνόδων διατυπωθεῖσαν καὶ διακηρυχθεῖσαν. Ἔχομεν τὴν κοινὴν λατρείαν, ὡς αὕτη διεμορφώθη ἐν τῇ Πόλει ταύτῃ καὶ μετεφτυεῦθη εἰς τὰς λοιπὰς Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας.

Ἔχομεν καὶ τὴν αὐτὴν κανονικὴν τάξιν, κατὰ τὴν ὑπὸ τῶν ἁγίων Οἰκουμενικῶν Συνόδων ἀμετακλήτως καθορισθεῖσαν σειρὰν καὶ διάρθρωσιν. Ἐπὶ τῶν βάσεων τούτων ἐρείδεται ἡ ἐνότης ἡμῶν. Ἡ κατὰ Πατριαρχεῖα καὶ Αὐτοκεφάλους Ἐκκλησίας διάρθρωσις τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν κατ' οὐδένα τρόπον ὑποδηλοῖ ὅτι ἀποτελοῦμεν Ἐκκλησίας καὶ ὄχι Ἐκκλησίαν. Δὲν διαθέτει βεβαίως ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία πρωτεῖον ἐξουσίας, ἀλλὰ καὶ δὲν στερεῖται συντονιστικοῦ ὄργανου, μὴ ἐπιβάλλοντος ἀλλ' ἐκφράζοντος τὴν ὁμοφωνίαν τῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν ἡμῶν. Τὴν διακονίαν αὐτὴν ἀπὸ μακροαίωνος καὶ ἱερῆς παραδόσεως ταπεινῶς ἀσκεῖ ὁ μαρτυρικός οὗτος Θρόνος ἐν ἀπολύτῳ πιστότητι πρὸς τὰς ἐπιταγὰς τῆς Ὁρθοδόξου ἐκκλησιολογίας.

Ἄλλ' ἡ ἐνότης τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας δὲν ἀποτελεῖ αὐτοσκοπὸν. Κατὰ τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου ὀλίγον πρὸ τοῦ Πάθους Αὐτοῦ, ἡ κατὰ τὸ πρότυπον τῆς Ἁγίας Τριάδος ἐνότης τῶν μαθητῶν Του ἔχει ὡς σκοπὸν «ἵνα ὁ κόσμος πιστεύσῃ ὅτι Σὺ μὲ ἀπέστειλας» (Ἰωάν. 17, 21). Ἡ Ἐκκλησία, οὔσα «καθολικὴ», ἐκτείνεται μεταφέρονσα τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ πρὸς πάντας ἀνθρώπους καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν ὑλικὴν δημιουργίαν. Ὑπάρχομεν ὡς Ἐκκλησία οὐχὶ δι' ἑαυτοὺς, ἀλλὰ διὰ τὸν ἄνθρωπον καὶ τὴν κτίσιν. Προσφέρομεν τὴν Θεῖαν Εὐχαριστίαν «ὑπὲρ τῆς οἰκουμένης» καὶ ὑπὲρ ὅλης τῆς κτίσεως. Δὲν δυνάμεθα, συνεπῶς, αὐταρέσκως καὶ φιλαρέσκως νὰ ἀδιαφορῶμεν διὰ τοὺς ἐκτὸς τῶν τειχῶν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας εὕρισκομένους, ἱκανοποιούμενοι καὶ καυχώμενοι ὅτι ἡμεῖς «εὕρομεν τὴν ἀλήθειαν».

Διὰ τοῦτο χαίρομεν, προσφιλέστατε ἐν Κυρίῳ ἀδελφέ, ὅτι καὶ ἡ Ἁγιοτάτη Ἐκκλη-

σία τῆς Ρωσσίας, παρὰ τὰς τυχόν ἐπιφυλάξεις ἢ καὶ ἀντιρρήσεις κύκλων τινῶν ἐντὸς αὐτῆς, συμμετέχει πλήρως εἰς τοὺς πανορθοδόξως ἐγκυκλιζόμενους θεολογικούς διαλόγους μετὰ τῶν μὴ Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν, καὶ συμβάλλει ἀπὸ μακροῦ χρόνου εἰς τὴν προώθησιν τῆς χριστιανικῆς ἐνότητος. Ὑπάρχουν βεβαίως δυσκολία, καὶ οὐχὶ σπανίως ἀπογοητεύσεις. Ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης, ἔχουσα μακρὰν πείραν εἰς τὸν τομέα τοῦτον, γνωρίζει πόσον δύσκολος καὶ τραχὺς εἶναι ὁ δρόμος οὗτος. Ἄλλ' εἶναι δρόμος, τὸν ὁποῖον κατ' ἐντολὴν τοῦ Κυρίου ὀφειλομεν νὰ διανύσωμεν, ἔστω καὶ ὀδυνόμενοι ἢ καὶ ψυχικῶς αἰμάσσοντες, παραμένοντες πάντοτε πιστοὶ εἰς τὴν ἢν παρελάβομεν ἀλήθειαν, «ἄχρως οὐ καταντήσωμεν οἱ πάντες εἰς τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως» (Ἐφ. 4, 13).

Πέραν τούτου, ὑψοῦνται ἐνώπιον ἡμῶν τὰ φλέγοντα καὶ κατεπείγοντα προβλήματα τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου, τὰ ὁποῖα συνεχῶς ἐρευνᾷ ἡ ροπὴ αὐτοῦ πρὸς τὴν φιλαυτίαν, τὴν φιληθονίαν καὶ τὸν εὐδαιμονισμόν, ἅτινα ἀτυχῶς προβάλλει, καλλιέργει καὶ προάγει καὶ ὁ σύγχρονος πολιτισμός. Τὰ προβλήματα αὐτὰ ὀγκοῦνται καθ' ἡμέραν εἰς τὰς συγχρόνους κοινωνίας, καὶ ἐνεκα τῶν ὑφισταμένων τάσεων τῆς καλουμένης παγκοσμιοποιήσεως τείνουν νὰ λάβουν οἰκουμενικὸν χαρακτήρα. Ἡ λατρεία τοῦ μαμωνᾶ, ἡ ὁποία ὠδήγησεν εἰς τὴν παροῦσαν οἰκονομικὴν κρίσιν, ἡ ἄδικος κατανομὴ τοῦ πλούτου, ἡ ὁποία διευρύνει τὸ χάσμα καὶ ὀξύνει τὰς ἀντιθέσεις μεταξὺ τῶν κοινωνικῶν ομάδων, οἱ πόλεμοι καὶ αἱ συρράξεις, αἱ ὁποῖαι, συνεπικουρούμεναι ἀπὸ τὴν καταπίεσιν τῶν ἀδυνάτων ὑπὸ τῶν ἰσχυρῶν, ὀδηγοῦν πλήθη ἀνθρώπων εἰς τὴν περιπέτειαν τῆς ἀναζητήσεως καλλιτέρας τύχης μακρὰν τῆς πατρίδος γῆς των, ἢ

αύξεις της ἐγκληματικότητας καὶ πάσης μορφῆς ἠθικῶν ἐκτροπῶν καὶ παραβάσεων, πάντα ταῦτα ἔχουν βαθεῖας πνευματικὰς ρίζας, καὶ καθιστοῦν τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ ὑποχρεωμένην νὰ ἀρθρώσῃ λόγον καὶ νὰ συμβάλῃ διὰ τῶν εἰς τὴν διάθεσιν αὐτῆς πνευματικῶν μέσων εἰς τὴν καλλιέργειαν ἠθικῆς εὐαισθησίας εἰς τὰς συγχρόνους κοινωνίας. Ἡ Ἑμετέρα Μακαριότης ἔχει ἰδιαίτερος ἐπιδείξει εὐαισθησίαν εἰς τὰ θέματα αὐτά, καὶ ἔχει ἀποδείξει τὸ ἔντονον αὐτῆς ἐνδιαφέρον.

Ἄλλὰ καὶ ἡ ἡμετέρα Ἐκκλησία, τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, ἐπιδεικνύει ἀνάλογον εὐαισθησίαν εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν προβλημάτων τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου, ὡς εἶναι ἡ ἀπειλοῦσα τὸν πλανήτην καὶ τὸν ἀνθρώπινον οἰκολογικὴ κρίσις, ἐν τῇ προσπαθεῖα νὰ ἀναδείξῃ τὰ βαθύτερα, πνευματικὰ καὶ ἠθικὰ αἴτια τῆς κρίσεως ταύτης καὶ νὰ διαγείρῃ τὰς συνειδήσεις τῶν ἀνθρώπων, καὶ μάλιστα τῶν πιστῶν, ὡς πρὸς τὴν σοβαρότητα τῆς κρίσεως καὶ τὴν ἀνάγκην λήψεως μέτρων πρὸς ἀντιμετώπισιν αὐτῆς. Ὡσαύτως, ἐν συναισθήσει τῆς σοβαρότητος τῶν προβλημάτων καὶ ἐν ἐπιγνώσει τοῦ χρέους τῆς Ἐκκλησίας ἔναντι αὐτῶν, τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἔχει ἤδη ἀναλάβει πρωτοβουλίαν ὅπως συσταθῇ Διορθόδοξος Ἐπιτροπὴ Βιοηθικῆς, εἰς τὴν ὁποίαν προφρόνως συμμετέχει καὶ ἡ Ἀγιωτάτη Ἐκκλησία τῆς Ρωσσίας δι' ὀρισθείσης πρὸς τοῦτο ἀντιπροσωπείας.

Μακαριώτατε καὶ Ἀγιώτατε ἀδελφέ,

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία εἶναι, ὡς ὅλοι γνωρίζομεν, βαθύτατα παραδοσιακὴ. Σέβεται καὶ διαφυλάσσει τὸ παρελθὸν ὡς πολῦτιμον παρακαταθήκην, κληροδοτηθεῖσαν εἰς αὐτὴν ὑπὸ τῶν προηγηθειῶν γενεῶν. Πρῶτιστα αὐτῆς εἶναι ἡ ἀδιάκοπος

διαδοχὴ τῶν ἁγίων, μεγάλων ἱεραρχῶν, πατέρων καὶ διδασκάλων, ἀποστόλων καὶ προφητῶν, μαρτύρων καὶ ὁσίων, κεφαλῆν καὶ ἀρχηγῶν ἐχόντων τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, Ὅστις παραμένει «χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας» (Ἐβρ. 13, 8). Οἱ Ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας ἀποτελοῦν τὸν κοινὸν ἡμῶν θησαυρὸν εἰς οἰονδήποτε χρόνον καὶ ἂν ἤκμασαν. Τοιούτους Ἅγίους ἐχαρίσατο εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἡμῶν καὶ ἡ ἀγιότητος γῆ τῆς Ρωσσίας, καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ χαρίζεται μέχρι καὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν. Τὸ νέφος τοῦτο τῶν ἁγίων περιϋπτάται καὶ σκέπει καὶ ἡμᾶς κατὰ τὴν σημερινὴν ἱστορικὴν ἡμῶν συλλειτουργίαν, καλοῦν ἡμᾶς εἰς μίμῃσιν τῆς θεαρέστου αὐτῶν βιοτῆς καὶ εἰς ὑπόμνησίν του ὅτι ἀνήκομεν εἰς μίαν Ἐκκλησίαν, τὴν Μίαν, Ἁγίαν, Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν, ὡς ὁμολογοῦμεν ἐν τῷ Συμβόλῳ τῆς πίστεως ἡμῶν.

Ἄλλ' ἡ ἀφοσίωσις ἡμῶν αὕτη εἰς τὴν Παράδοσιν οὐδόλως ἀποτελεῖ τροχοπέδην εἰς τὴν ζωὴν καὶ μαρτυρίαν ἡμῶν ἐν τῷ συγχρόνῳ κόσμῳ. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἐνωπίζεται μετὰ προσοχῆς τὰς ἀναζητήσεις, τὰς ἀνάγκας καὶ τὰς ἀνησυχίας τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου. Εἶναι καὶ σήμερον παροῦσα καὶ ἐτοίμη νὰ ἐγκύψῃ εἰς τὰς πληγὰς τοῦ πάσχοντος ἀνθρώπου, ὡς ἄλλοτε ἔπραξεν ὁ καλὸς Σαμαρεῖτης τῆς παραβολῆς. Ἄς ἐνώσωμεν τὰς χεῖρας ἡμῶν αἱ δύο Ἐκκλησίαι ὁμοῦ μετὰ τῶν λοιπῶν ἀγιωτάτων Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν, καὶ «ἐν ἐνὶ στόματι καὶ μία καρδιά», ὡς μία καὶ ἐνιαία Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, ἅς πορευθῶμεν εἰς τὴν λειτουργίαν τὴν μετὰ τὴν Λειτουργίαν, κομίζοντες τὸν Ἄρτον τῆς ζωῆς εἰς τὸν πεινῶντα καὶ διψῶντα τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν ἀγάπην ἀνθρώπων. Ἡ ἐνότης ἡμῶν, ἡ ὑπερβαίνουσα τὰ

στενά ὄρια οἰουδήποτε ἔθνικισμοῦ ἢ φυλετισμοῦ, ἄς προσφέρῃ εἰς τοὺς ἐγγὺς καὶ τοὺς μακρὰν τὴν ἐλπίδα, τὴν ὁποῖαν ὁ κόσμος οὗτος ἀδυνατεῖ νὰ δώσῃ, ἐλπίδα ἐνὸς κόσμου εἰρήνης καὶ ἀγάπης. Ἡ μόλις τελεσθεῖσα ὑφ' ἡμῶν Θεία Λειτουργία ἄς συνεχισθῇ ὡς κοινὴ πορεία ἐν τῷ κόσμῳ πρὸς τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

***

Δία τῆς εὐχῆς ταύτης περιπτυσσόμεθα Ὑμᾶς, προσφιλέστατε ἀδελφέ, εὐχαριστοῦντες Ὑμῖν ἐπὶ τῇ εὐλογημένη ἐπισκέψει Ὑμῶν ἐνταῦθα καὶ εὐχόμενοι ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς σκέπη, φρουρῆ καὶ ἐνισχύη Ὑμᾶς εἰς τὸ ὑψιστον Ὑμῶν λειτούργημα ἐπ' ἀγαθῷ συνόλου τῆς ἀγίας Αὐτοῦ Ἐκκλησίας. Ἀμήν.

Ὁμιλία τοῦ Ἀγιωτάτου Πατριάρχου Μόσχας καὶ πασῶν τῶν Ρωσσιῶν κυρίου Κυρίλλου κατὰ τὴν Θεϊαν Λειτουργίαν ἐν τῷ Πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῶ τοῦ Ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου, Κωνσταντινούπολη, 5 Ἰουλίου 2009

Ἀγιώτατε, ἀγαπητὲ ἐν Κυρίῳ Ἀδελφέ καὶ Συλλειτουργέ!

Σεβασμιώτατοι Ἀρχιερεῖς, σεβαστοὶ ἱερεῖς, θεοσέβαστη ἀδελφότητα τοῦ Ἁγίου Πατριαρχικοῦ τούτου Ναοῦ, ἀδελφές καὶ ἀδελφοί!

Σήμερα συνέβη τὸ σημαντικώτερο γεγονός τῆς ἐπισκέψεώς μας στὴν Ἀγιωτάτη Ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως, ἥτοι ἡ κοινὴ τέλεση τῆς Θείας Λειτουργίας καὶ ἡ Μετάληψη τοῦ Ἁγίου Σώματος καὶ Αἵματος τοῦ Κυρίου, ἡ ἔνωσή μας ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ. Πράγματι, ἡ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας ἐπικεντρώνεται περὶ τῆς Θείας Εὐχαριστίας, στὴν ὁποία τελειοποιεῖται καὶ ἀπὸ τὴν ὁποία ἀντλεῖ καὶ τὴ δύναμή της. Ἀκο-

λουθώντας τὴν ἐντολὴ τοῦ Κυρίου ἀναμνησκόμεθα τοῦ λυτρωτικοῦ ἀγῶνα καὶ μετέχοντες τῆς ἰδίας Εὐχαριστιακῆς τράπεζας γινόμαστε πράγματι ἐν σῶμα καὶ ἐν Πνεῦμα μετὰ τοῦ Κυρίου (πρβλ. Ἐφ. 4, 4. Α' Κορ. 6, 17), ἐνωθέντες στενωῶς ἕκαστος μετὰ τοῦ ἄλλου. Καὶ ἐφ' ὅσον ὁ πορευόμενος πρὸς τὸν ὑπὲρ ἡμῶν θάνατο Σωτῆρ προσήχθε ὥστε οἱ μαθητές Του ἐν ὧσιν καθὼς ὁ Υἱὸς καὶ Πατὴρ ἐν εἰσιν (Ἰω. 17, 22), μὲ πόσο ζῆλο ὀφείλουσιν ὅλοι οἱ ἀκόλουθοι τοῦ Χριστοῦ νὰ μεριμνοῦν γιὰ τὴ διατήρηση τῆς μεταξύ τους ἐνότητος! Τὸ Συλλειτουργοῦν τῶν Προκαθημένων τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἀποτελεῖ μία λαμπρὴ ἀπόδειξις αὐτῆς τῆς ἐνότητος!

Ἡ παραμονὴ στὴν πόλιν ὅπου εὐρίσκεται ἡ Καθέδρα τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως μᾶς προκαλεῖ αἰσθήματα συγκινήσεως. Ἀτενίζουμε εὐλαβῶς τοὺς ἐνδοξοὺς ἱεροὺς τόπους τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἀνασταίνονται ἐνώπιον ἡμῶν τὰ σημαντικώτερα γεγονότα στὴν ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας, τὰ ὁποῖα συνέβησαν σὲ αὐτὴ τὴ γῆ. Ζωντανεῦνται εἰκόνες ἀπὸ τὴς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας, ἀρρηκτως συνδεδεμένες μὲ τὴν Κωνσταντινούπολη. Ἐνθυμούμεθα τὴ θαυματουργὴ μεσιτεία τῆς Θεομήτορος, ἡ ὁποία πολλάκις προστάτευσε τὴν πόλιν τῆς ἀπὸ τὴς ἐπιδρομῆς τῶν ἄλλοφύλων. Ἐπανερχοῦνται στὴ μνήμη μας τὰ γεγονότα, τὰ ὁποῖα συνδέονται μὲ τὸ Βάπτισμα τῆς Ρωσίας.

Αἰσθάνομαι ἰδιαίτερη χαρὰ ἀπὸ τὴ συνάντησιν μὲ τοὺς ζωντανοὺς φορεῖς τῆς μακραίωνης παραδόσεως στὸ πρόσωπο τῶν ἀκλονήτων στὴν πίστιν καὶ στὴ μνήμη τῶν προγόνων τους τέκνων τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν Πατέρα καὶ Πατριάρχη τους. Παρὰ τοὺς ἱστορικοὺς κατακλυσμούς, τὸ

ὄνομα τοῦ Χριστοῦ συνεχίζει νὰ ἀγιάζεται σὲ αὐτὴν τὴν πόλιν καὶ σὲ αὐτὸν τὸν ἱερό Ναό. Εὐχαριστοῦμε τὸν Θεό, διότι μᾶς ἀξίωσε καὶ εὐρήκαμε τὴν Ἀγιωτάτη Ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως ἐν εἰρήνῃ καὶ χάρητι Θεοῦ καὶ τὸν Προκαθήμενο αὐτῆς μὲ καλὴ ὑγεία καὶ σταθερότητα πνεύματος.

Τὴν ἡμέρα αὐτὴ ὁ καθ' ἑκάστη ἑβδομάδα τελούμενος ἑορτασμός τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἀναστάσεως συμπίπτει στὸ ἡμερολόγιο τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως μὲ τὸν ἑορτασμό τῆς μνήμης τοῦ Ὁσίου καὶ Θεοφόρου Πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου τοῦ ἐν Ἀγίῳ Ὁρει Ἄθῳ.

Στὸ γεγονός ὅτι ἡ συλλειτουργία μας συνέπεσε μὲ τὴ μνήμη τοῦ στυλοβάτου τοῦ ἀθωνιῶν ἀσκητῶν δὲν μποροῦμε νὰ μὴ διακρίνομε μία συμβολικὴ σημασία: οἱ κανονισμοὶ τοῦ μοναχικοῦ κοινοβίου, τοὺς ὁποίους ἐθέσπισε ὁ ὀσιος Ἀθανάσιος γιὰ τὴν ἰδρυθεῖσα ὑπ' αὐτοῦ Μονὴ τῆς Μεγίστης Λαύρας, ὀδήγησαν στὴν ἀνθιση τοῦ ἀγιορειτικοῦ μοναχισμοῦ. Πέντε δεκαετίες μετὰ τὴν κοίμησιν τοῦ Ἀββᾶ Ἀθανασίου, ἕνας κεκαρμένος στὸν Ἄθῳ Ρῶσος, ὁ ὀσιος Ἀντώνιος, ἐπιστρέφει στὴ Ρωσία καὶ γίνεται ὁ ἰδρυτὴς μᾶς ἄλλης μεγάλης λαύρας, τῆς ἐπονομαζομένης σήμερα Λαύρα τῶν Σπηλαίων τοῦ Κιέβου. Ἀπὸ τοὺς λόφους τοῦ Κιέβου, ἀπὸ τὴν Ἁγία Λαύρα ἄρχισε ἡ διάδοσις τῆς μοναχικῆς παραδόσεως σὲ ὅλη τὴ Ρωσία. Ὅπως καὶ στὸν Ἄθῳ, τὰ μοναστήρια στὴ Ρωσία ἀποτελοῦν ὄχι μόνον τόπο πνευματικῆς ἀσκήσεως τῶν μοναζόντων, ἀλλὰ καὶ πραγματικὰ κέντρα πνευματικοῦ διαφωτισμοῦ. Σὲ αὐτὰ ἀντιγράφονται καὶ φυλάσσονται τὰ βιβλία, ἐνῶ οἱ πνευματοφόροι ἀσκητές, ἐπιτυγχάνοντας τὴν τελειότητα, διακονοῦν τὸν κόσμον ὡς ἔμπειροι πνευματικοὶ σύμβουλοι καὶ κήρυκες τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ, ὑπερ-

ασπιστὲς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως καὶ τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ σήμερα στὴ Ρωσία, στὴν Οὐκρανία, στὴ Λευκορωσία καὶ σὲ ἄλλες χώρες, τίς ὁποῖες ποιμαίνει πνευματικῶς τὸ Πατριαρχεῖο Μόσχας, οἱ μονῆς ἀποτελοῦν τὸ ἐπίκεντρο τῆς διαφυλάξεως τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας μας.

Μέσῳ τῆς πλουσιότατης μοναχικῆς παραδόσεως ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας παρέλαβε ἀπὸ τὸ Βυζάντιο καὶ τὰ λειτουργικὰ τυπικά, πρῶτα τὸ σπουδιτικό, κατόπιν τὸ ἱεροσολυμιτικό, τὸ ὁποῖο χρησιμοποιεῖται μέχρι σήμερα στὰ μοναστήρια τῆς καὶ στοὺς ἐνοριακοὺς ναοὺς. Κατὰ τὸν τύπον τῆς βυζαντινῆς ψαλμωδίας συντάχθησαν ἀκολουθίες γιὰ τοὺς ρώσους ἁγίους καὶ ἄλλα εἶδη ἱερῶν κειμένων. Ἑλληνες διδασκαλοὶ ἦταν οἱ πρῶτοι πού διδάξαν τοὺς Ρώσους ἀγιογράφους. Ἡ παλαιορωσικὴ ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ δέχθηκε καὶ αὐτὴ τὴν ἐπίδραση τῆς βυζαντινῆς σχολῆς. Ἡ διαμόρφωσις τῆς ρωσικῆς θεολογίας συνδέεται μὲ τὸ ἔργο τῶν ἀδελφῶν Σωφρονίου καὶ Ἰωαννικεῖου Λυχοῦδη, ἰδρυτῶν τῆς πρώτης ἀνωτάτης θεολογικῆς σχολῆς στὴ Μόσχα ἤτοι τῆς Σλαβο-Ἑλληνο-Λατινικῆς Ἀκαδημίας.

Σὲ ὅλους τοὺς τομεῖς τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ βίου διαπιστώνομε τὴν ἐμφάνισιν μᾶς κοινῆς παραδόσεως, ἡ ὁποία ἀρορήκτως συνδέει τὴν Ἐκκλησίαν Κωνσταντινουπόλεως μὲ τὴν πάλαι ποτὲ θυγατέρα τῆς καὶ σήμερα ἰσότημη ἀδελφῆ Ἐκκλησίαν τῆς Ρωσίας. Ἡ κοινὴ μας παράδοσις ἀποτελεῖ τὴ σταθερὴν βάση τῆς κοινῆς μας μαρτυρίας πρὸς τὸ σύγχρονον κόσμον. Στὶς συνθήκες, κατὰ τίς ὁποῖες ἡ θρησκεία ἐκποπίζεται στὸ περιθώριον τοῦ κοινωνικοῦ βίου, ἀπαλείφεται ἀκόμα καὶ αὐτὴ ἡ ἔννοια τῆς ἁμαρτίας, ἀναθεωροῦνται ριζικὰ οἱ παραδοσιακὲς ἠθικὲς ἀξίες, ἐνῶ στὴ βάση τῆς

οικονομίας τοποθετείται ἡ ἀρχὴ τοῦ κέρδους, ἐμεῖς ὀφείλουμε νὰ ἐνώσουμε τίς προσπάθειές μας στὴν ὑπεράσπιση τῶν εὐαγγελικῶν κανόνων καὶ στὴ διατύπωση μιᾶς πανορθοδόξου ἀπαντήσεως στὶς προκλήσεις τῶν καιρῶν.

Ἄγιώτατε,

Σήμερα, κατὰ τὴν εὐσημο ἡμέρα τῆς συλλειτουργίας μας εὐχόμεθα μὲ ὅλη μας τὴν ψυχὴ σὲ ὅλα τὰ τέκνα τῆς Ἄγιωτάτης Ἐκ-

κλησίας Κωνσταντινουπόλεως ποὺ κατοικοῦν σὲ αὐτὴ τὴν πόλη, ὅπως καὶ σὲ ἄλλες πόλεις καὶ χώρες τοῦ κόσμου, τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ, τὴν ἐνίσχυση τοῦ πνεύματος καὶ τῆς εἰρήνης τοῦ Χριστοῦ. Σᾶς εὐχαριστοῦμε γιὰ τὴν ἐγκάρδια φιλοξενία σὲ αὐτὴ τὴν εὐλογημένη γῆ καὶ καλοῦμε στὶς προσευχές μας τοὺς ἁγίους τοῦ Θεοῦ νὰ Σᾶς βοηθήσουν στὴν ὑψηλὴ πατριαρχικὴ Σας διακονία.

Στὴ σύνταξη τῶν «*Θεολογικῶν Χρονικῶν*» συνεργάσθηκαν ὁ Νίκος Ἀσπροούλης, ἡ Αἰκατερίνη Τσαλαμπούνη, ὁ π. Φίλιππος Ζυμάρης, ἡ Dragica Tandic, ὁ Κώστας Ζορμπᾶς καὶ ὁ Βασίλειος Τζέροπος.